

Norway Hall

Hilsen til Valdres Sambands 25 aars jubilæum

Mel.: Hvor i verden du gaar

Som et blinkende fyr der til Norriges kyst
viser vei ind til vidtaapen favn
stod du først iblandt lag, der du virket saa lyst
til et samband i mindenes navn.

Vi kom en efter en ifra bygd og fra dal,
ifra byer og øer og strand;
der blev lag efter lag, og din stormøst holdt stand,
der du stod lik en høvding paa val!

Du var Valdresfjeld, du, og din lurtone lød,
ti dit folk Olafsmindene bær.
Derfor tændtes den tro i guddommelig glød,
som blev Norges, med vuggesang her.

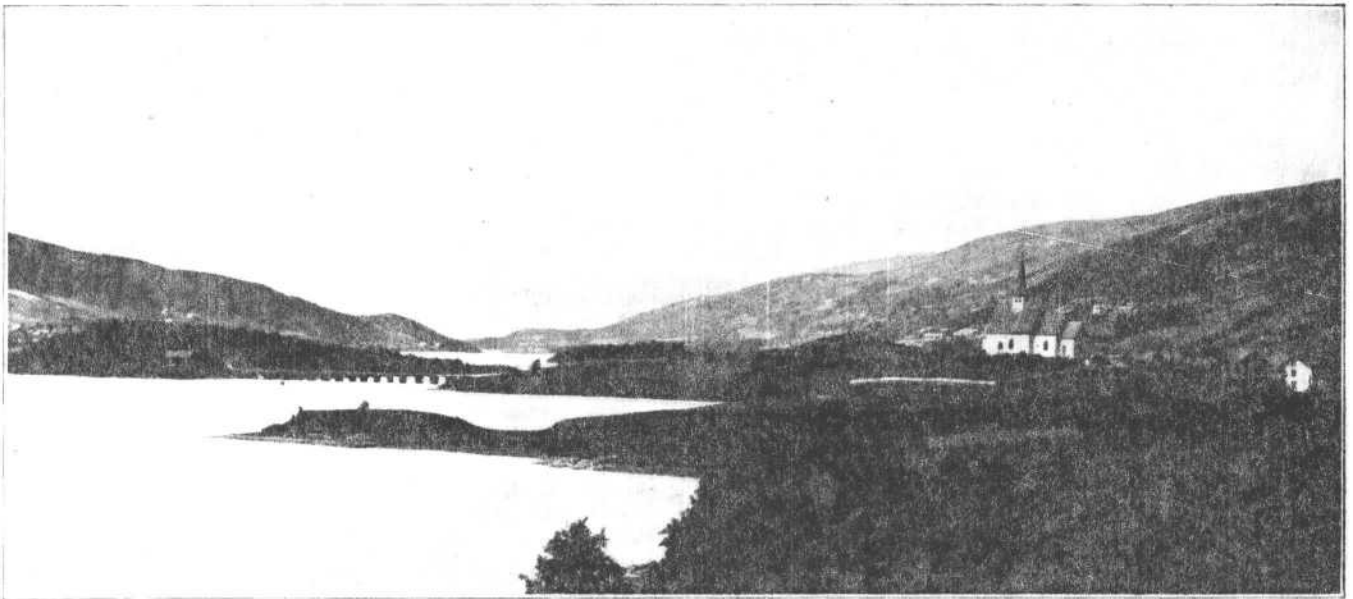
Der staar glans om dit samband; til lykke og held!
Under stjernenes herlige flag
blev du døpt — med en arv av kultur mægtig væld,
som har øket oplysningens sag.

Ta hvert bygdelags tak, med lykønskningens bud,
og vor bøn for din lykke, dit gavn.
Heis din deilige fane, fold banneret ud,
du er døpt i den Høiestes navn.

LAURA BRATAGER.



Det gamle kvernhus ved Neselven i Nord Aurdal



BILLEDHUGGER OLE HENDRIKSEN FLADAGER

Av O. K. ØDEGAARD



O. K. Ødegaard

OLE HENRIKSEN FLADAGER er født paa Fladager (Flataaker), Ulnes sogn, Valdres, den 24de august 1832. (Det er hittil sagt 1833. Men inngaaende undersøkelser har paa vist at 1832 er det rette aar.) Hans far var bonde paa Fladager, og slekten er gammel paa gaarden. Og gammel er ogsaa slektens begavelse paa forskjellige omraader.— Men i den

unge Ole er det liksom at alt det ypperlige i slekten har konsentrert sig og gitt sig et utslag som har kastet glans over slekten, over bygden, over fedrelandet.

Han var født i den tid da Norges største sønn, Henrik Wergeland, tok til aa skape det unge Norge, og i samme tidsbolk, da det siste aarhundres største menn, Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen, Jonas Lie og A. O. Vinje saa dagens lys, og var kaaret til aa være det bidrag Valdresbygden skulde gi i fedrelandets gjenreisning.

At døden paa et efter menneskelig beregning for hurtig grep inn i hans gjerning, smerter oss; men fordunkler ikke den glede og stolthet vi føler over den innsats han har gjort i norsk aandsliv og kunstliv og den ære Valdres har i den gjerning bygdens ubestridelig største sønn har ydet sin hjembygd.

Jeg har i Valdres historielags tidsskrifts første aargang og i min bok "Valdresfolk" nedskrevet hvad jeg har aa fortelle om Ole Fladagers liv og livsførsel og skal ikke gjenta det her. Men jeg henviser i al be-

skedenhet dertil om noen der leser dette, skulde ha lyst og interesse av nærmere aa lære Ole Fladager aa kjenne.

Derfor kun dette:

Ole Fladagers foreldre var jevne bondefolk, smaa folk i jevnt gode kaar. Faren døde tidlig, og moren, der var en sjelden dyktig kvinne, satt igjen med 6 barn, hvorav Ole var den yngste. Om annen skolegang enn den tarvelige "almue-skole" var det ikke tale, og hos læreren — den noe rare og originale Nils Rognaa — var der ikke stort mer aa lære enn Ole kunde lære sig selv. Men han lærte sig selv meget annet enn den tarvelige skole kunde gi. Jeg har i mitt eie en blyant-tegning av Ulnes kirke og kirkegaard fraa 6 aars alderen, og den forteller tydelig om hans kunstneriske evner. En treskje han i 15 aars alderen har skaaret ut med sin tollekniv viser det samme. Og allerede paa det tidspunkt kunde han gjøre et stueur av tre der i enhver henseende fylgte sin bestemmelse.

Men ut vilde han — ut over de høie fjell. Og i 17 aars alderen pakket moren nistematen paa en liten selvgjort dragkjerre, og saa gikk reisen til Asker seminar. — Det var den tids største tanker for fremtidig virke aa bli seminarist og lærer. Heldigvis var hans kunnskaper saa smaa at han ikke blev optatt. Saa blev det veiarbeide i nærheten av Kristiania. En tur inn i selve byen avgjorde hans livsskjelne.

Der bodde den gang den tysk-danske kunsthandler Edmund de Coninch, der interesserte sig særlig for treskjærerkunst og all nasjonal kunst. Til ham kom da Fladager og løste mesterlig den første opgave med treskjærerverktøiet. De Coninch saa snart at han hadde det ualmindelige for sig og støttet ham paa alle maater — hjalp ham til skolegang og fikk formuende og kunstforstandige menn til aa interessere sig for ham. Blandt Fladagers velyndere var professor, dikteren Welhaven, og ved hans og andres hjelp blev Fladager forestillet for den berømte danske billedhugger, professor Bissen.

Og ved de Coninchs og andre venners hjelp kom han saa paa kunstakademiet i Kjøbenhavn som Bissens elev.

Nu begyndte eventyret. Det var i aaret 1853 han kom til kunstakademiet, og det var ikke lenge før Bissen kunde gi ham en attest, hvoron: han sa, at han ingen bedre hadde gitt. Allerede tre aar etter — i 1856 — fikk Fladager akademiets sølvmedalje og straks etter den store for sitt billedhuggerarbeide. Da var han bare 24 aar.

Til Rom maatte han nu. Ti derfra hadde isendingen Thorwaldsen forbauset verden, og kun der kunde en bildende kunstner i den tid fullkommengjøre sin utdannelse. Av den norske stat fikk han først et stipendium og saa to andre til sitt opphold dernede. Fra nu av til sin død hadde Ole Fladager sitt arbeids-hjem i "den evige stad." —

Her er ikke stedet til en opregning av hans fullførte og paabegyndte billedhuggerverker. Men her nevnes kun at det av flere stod ry hos det kunstelskende og kunstforstandige Europa. Av de ikke mange arbeider fra hans haand der har faatt plass i fedrelandet, nevnes her kun P. A. Munchs byste i det norske nasjonalgalleri og daabsengelen i Vor Frelsers Kirke i Kristiania.

Roma blev nu Fladagers hjem i omtrent 14 aar, og kun to ganger besøkte han i denne tid sitt heimland og sin heimbygd. Første gang var i 1863 etter at han hadde ligget syk i malaria. Han var da hjemme til utpaa høsten 1864, og fra oppholdet i hjemmet den tid skriver sig de fleste ennu levende tradisjoner om den da livsglade valdresgut, der hadde gjort sig kjent og berømt paa en maate og paa en livsvei som ingen av sambygdingene hadde drømt om.

Saasnant etterdønningene av sykdommen var over, gav han sig i kast med kunstmalerarbeid paa Flataaker og modellering av figurene. Fra den tid skriver sig modellen til daabsengelen i Ulnes kirke og utførelsen av en statuette som begge fikk plass i kirken. Men den siste var uten "fikenblad" og vakte forargelse, hvorfor den blev fjernet — og forsvandt for alltid. —

Maleriene paa vegger og dører, i stue og paa stabbur paa Flataaker staar der ennu. Mest undring gjorde naturligvis en løve han malte paa en trelem og satte utfor stabbursveggen, da gaardshunden blev aldeles rasede ved synet av den. Det forstod da alle, at naar billedet gjorde hunden galen, maatte det være riktig et tro billede av den levende løve.

Men hvad der gjorde Ole Fladager mest kjendt og populær denne gang var den ferd han sommeren 1864 fikk istand for bygdens ungdom (ja endel gamle med) til *Skogshorn*. En rytterferd paa 70 hester og et muntert selskap. Det eventyrlige ridt: først til Lykken i Hallingdal, over de blev tatt for endel av den russiske arme, der kom paa erobringer, saa til toppen av selve Skogshorn med taler, spill og dans dagen lang, og saa som en aaskerei tilbake til Valdressetrene utpaa natten. Det var et eventyr satt i scene og utført med eventyrets fantasi, — som nu enkelte kun erinner og hele bygden ennu bevarer tradisjonene om. —

Fladager reiste frisk tilbake til Rom. Men sykdommen tok ham igjen, saa han allerede 1866 maatte tilbake og var da hjemme et helt aar til høsten 1867. Han var da allerede en "merket" mann, og holdt sig for det meste stille og rolig paa fedregaarden.

Da han høsten 1867 reiste tilbake tok han sin siste avskjed med Valdres fra toppen av Tonsaasen og sa

da han saa sig tilbake: "Farvel Valdresfjell, nu ser jeg eder aldri mer!"

I Rom var det nu avvekslende iherdig arbeid og store tiltak, ære og anerkjendelse og — sykdom! — Den 17de februar 1871 sluktes lyset. Han døde paa det hospital hvorfra han et par ganger før var utskreven som helbredet. Nu fikk han sin siste hvile blandt mange andre fremmede i den evige stad paa den protestantiske kirkegaard.

* * *

Dette er i korthet det ytre omriss av kunstneren Ole Fladagers liv og virke.

Hvad der fantes av nasjonal bevissthet i fedrelandet beklaget hans tidlige bortgang, og slekten satt der med sin smerte over tapet. — Men heimbygden holdt saa smaat paa aa glemme. Dette falt saa meget lettere som faa hadde forstaat betydningen av hans innsats i gjenreisningen av fedrelandet.

Men det udødelige kan ikke dødes, og det uforglemmelige kan ikke glemmes. Valdres vaaknet igjen en vakker dag, erinret sin største sønn og satte ham et varig og værdig minnesmerke paa heimbygdens vakreste plass, — og nu gir jeg ordet til bladet "Valdres" til beretning om en av de største merkedage i bygdens historie:

AVSLØRINGEN AV BILLEDHUGGER OLE H. FLADAGERS MONUMENT PAA IVARSHAUG

Søndag 24de september 1922

Høitideligheten paa *Ivarshaug* blev en uforglemmelig stund for alle som var møtt frem. Det var ikke nok med, at alle valdresbygdene var møtt frem ved denne anledning, tildels ved sine fornemste menn; men mange utenfor Valdres, fra Land, Toten, Kristiania og flere byer, var reist herop for aa overvære avsløringen.

Velvillige bygdefolk hadde gitt Ivarshaug et saa festlig utseende som mulig — med flagg og kranser. Det var en fest aa se kjempehaugen i det straalende solskin og med den brogede folkemasse, som her var strømmet sammen (ca. 1500 mennesker).

Under ledelse av Røns musikklags hornmusik sang forsamlingen første og siste vers av "Ja, vi elsker dette landet," hvorefter gaardbruker O. T. Svenes ønsket velkommen til denne sjeldne høitidelighet. Han minnet om at det nu var 5 aar siden at Valdres historielag hadde satt sig i spissen for aa reise vaar store sambygding et minnesmerke, og at det nu var en glede for alle at avsløringen kunde foretas. Han uttalte videre at Ole Fladager, der var født og opvokset her i bygden, var en mann hvis livsgjerning raget saa langt over det almindelige, at hans minne fortjener aa redes fra forglemmelsen. "Til den mann der særlig har æren av at dette minnesmerke er reist, lensmann O. K. Ødegaard, gir jeg nu ordet for aa foreta avsløringen!" —

Ødegaard, der etter denne opfordring besteg talerstolen, uttalte saa i det væsentlige følgende:

Innenfor den totusen aar gamle mur omkring det gamle Roma ved porta san Paale (Paulusporten) og senator Cato Sestius-pyramiden ligger Cimitero Protestanta (den protestantiske kirkegaard) paalangs etter den gamle mur og i skraaning fra denne inn imot selve Rom. Etter norske bygdeforhold er kirkegaarden stor — omkring 17 maal. Men sammenliknet med den ka-

tolske kirkegaard i Rom er den svært liten. Paa en maate kan den likevel maale sig med hvilket som helst hvilested for de bortfarne, baade i Rom og andre steder i verden: Den omframt fine treplanting som gjør den til en av de vakreste cypreslunder i verden, og de fint plantet og godt og vakkert stelte myrtekranser omkring de siste hvilesteder for de bortgangne, som her liksom har satt hinannen stevne fra alle verdens kanter og ikke hatt den lykke aa faa sin siste hvile i hjemmets jord! — I saa maate blir Vaar frelsers gravlund i Kristiania, som skal være vaar gildeste, tarvelig aa se til.

Her ligger da ogsaa mangen stasman fra alle verdens land, mer eller mindre kjente og berømte — mest kjente og berømte i literatur og kunst.

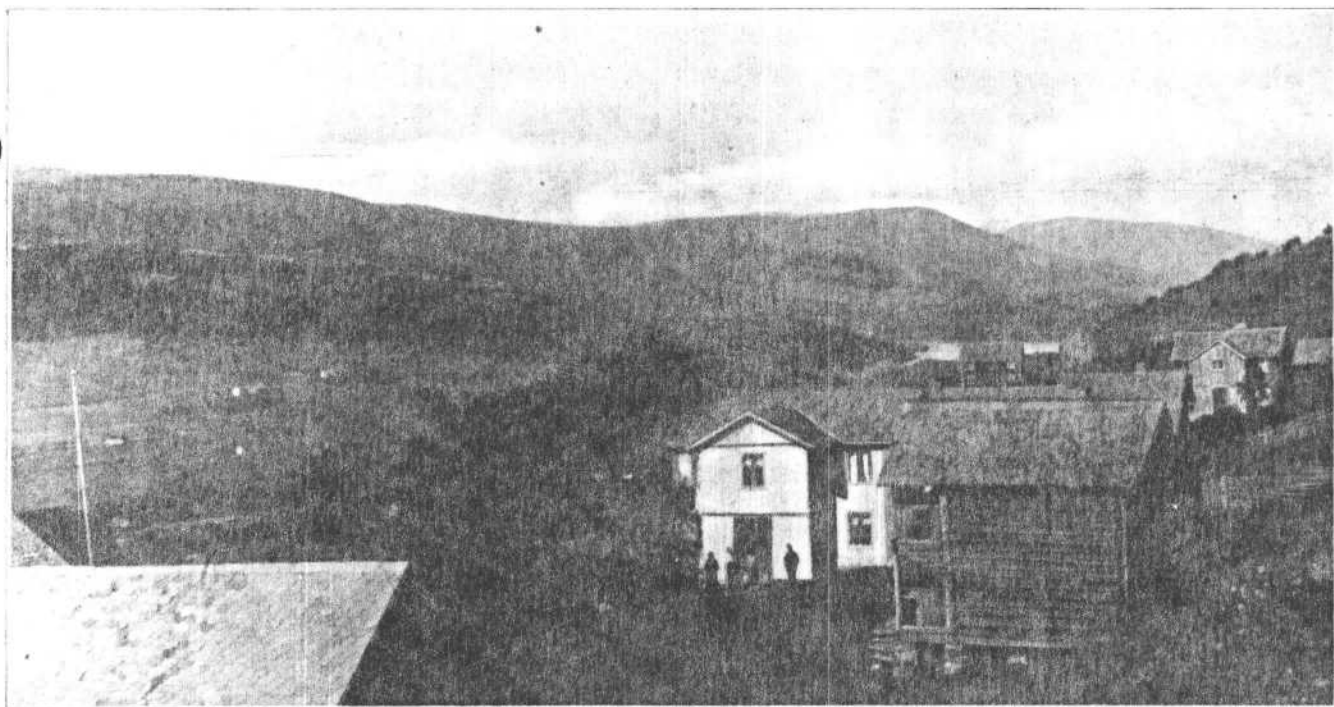
En trøst kan det da være, at alle disse som hviler i fremmed jord og fremmed land, har faatt sin siste hvile paa et sted hvor *den katolske ærbødighet for død*

heimlandet og videre utover, — men som sluknet nettop da den gav haap om, at vi ogsaa i kunst kunde komme til aa gaa side om side med de andre kulturland.

Om Ole Fladagers liv og livsførelse skal jeg her ikke videre tale. Jeg har skrevet det meste av hvad jeg vet før. Og skulde det være noen som har lyst og interesse av aa lære dette, saa vet de saa meget som jeg.

Det er paalag 90 aar siden Ole Fladager blev født paa den vakre gaard oppaa bakken her, og 51 aar siden han fant sin siste hvile i det fremmede land, som da i mange aar hadde været hans arbeidshjem. — Det gaar seint og smaat hos oss, før vi kommer i hug hvad vi har hatt og hvad vi har mistet. Kunde det endasies om oss, som Aleksander Kielland sier — jeg tror det er i "Skipper Worse": "Vi kommer seint, hr. konsul, men vi kommer godt." —

Ole Fladagers marmorgravstein i Roma med den enkle paaskrift: "Billedhugger Ole H. Fladager, født



Fladager i Nord Aurdal

og de døde har satt sitt stempel og i en by hvor de har insuget sine fagreste inntrykk i kunst og historisk kultur.

Midt inne i denne cypreslund som kalles den protestantiske kirkegaard, ligg 3 nordmenn begravne tett ved hinannen. Tre menn som var kamerater og venner i livet, og nu har funnet den siste hvile i den evige stad. — Det er vaar største historiker P. A. Munch, den kunnskapsrike journalist Fredrik Bætzmann og valdresguttene Ole Henriksen Fladager.

Det er til minne om denne mann vi i dag er samlet i hans hjembygd, hans heimegrend. Om denne valdresguttene har jeg engang sagt at han er den eneste stormann som Valdres har fostret i flere hundre aar tilbake, og jeg vedstaar denne uttalelse idag. Jeg sier ikke dermed at han var en stormann i verdenshistorisk betydning eller i europeisk; men ogsaa i den retning var han i alle fall emne til aa bli en. Han var i vaar unge kunst og vaart unge samfund en morgenstjerne som blikket og blinkte saa det begynte aa lyse over

i Valdres i Norge 24de august 1833, død i Rom 17de februar 1871", er reist av norske, svenske og danske venner. Jeg tror ikke at noen av disse var fra Valdres — gudbedre. — (Jeg tror heller ikke, at noen av hans slekt eller sambygdinger har besøkt hans grav, før jeg paa hans dødsdag 1922 la en bomsterbuket i nasjonale farver paa graven.)

Men gode venner og det av samtidens beste menn hadde Ole Fladager skapt sig i de 20 aar han levde utenfor Valdres og for det meste i fremmed land.

Jeg skal nevne noen av dem som alle vil være enig med mig ikke var de minste i den tid:

Bjørnstjerne Bjørnson, som ogsaa skrev de vakre mindeord om ham i "Norsk Folkeblad." Han skrev videre i et brev til mig for en fjorten, femten aar siden om sin venn Fladager: "Han var en meget betydelig kunstner, og hvad mere er — saa fin i sin følelse."

Jonas Lie, som var med og satte gravsteinen over ham i Rom og skrev der det gripende dikt om ham, som alle av oss burde kjenne.



Monumentet paa Ivarshaug

Henrik Ibsen satt sammen med Fladager i mange aar i styret for "Den skandinaviske forening" i Rom og der mangfoldige ganger skrev sine navn jevnside i styrets protokoll.

A. O. Vinje, dølen, som diktet festsangen, da Fladagers venner hadde avskjedslag for ham den siste gang han var i Kristiania.

Dikteren Welhaven og hans familie var Fladagers trofaste venner.

Familien Sars og familien Munch.

Naar hans beste venn, historikeren P. A. Munch, ikke var med aa reise Fladagers gravstein, var dette selvsagt, da Munch allerede var død en syv, otte aar før, og det var Fladager som hadde gjort det særdeles vakre billede av Munch paa dennes minnestein paa den protestantiske kirkegaard i Roma.

Redaktør Fredrik Bøtzmann, muligens den kunskapsrikeste journalist vaart land har hatt, har i et

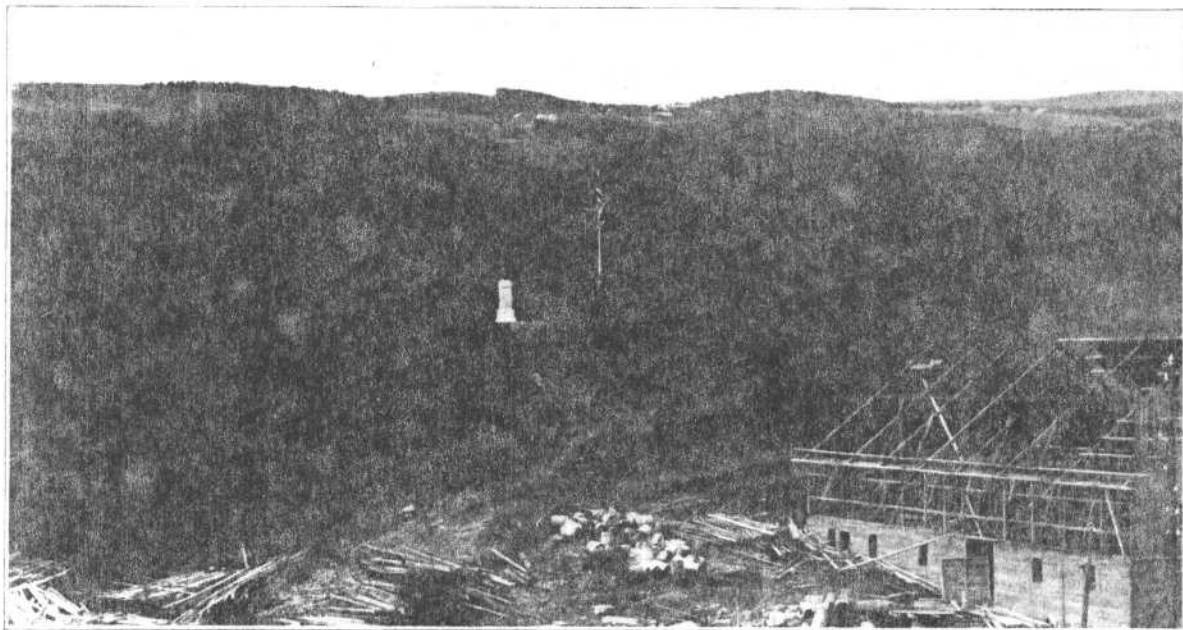
"Hold frem som du har begynt! Husk paa at Thorwaldsen blev mottatt av 100,000, da han vendte hjem fra Rom."

* * *

Vi var paa det rene med hvad vi gjorde, da vi i historielagets møte den 4de mars 1917 blev enige om aa gaa igang med arbeidet for aa reise vaar heimbygding et værdig minnesmerke: Vi kommer seint. Men la oss prøve aa komme godt; om dette er lykkedes oss faar fremtiden vise.

Det minnesmerke som skal syne sig for oss idag, er ikke og skal ikke være noen gravstein. Skulde saa ha vært, maatte det staa paa kirkegaarden derborte. Gravsteinen er reist av hans norske, svenske og danske venner der hvor den rettelig bør staa.

Det skal heller ikke være noe familiemonument. Da maatte det staa paa tunet til den fagre heimgaarden oppe paa bakken her, hvor hans vugge har staatt. Det er ikke gravminner eller familieminner, hvor levende



Ivarshaug

brev til mig for en tolv aar siden gitt en skildring av Fladager, som jeg synes er saa treffende og fin, at jeg maa faa lov til aa citere litt av den: "Han var opriktig vurdert av alle med hvem han kom i berørelse. — — Han var stadig sysselsatt ved siden av sitt kunstneriske arbeid med aa supplere hvad der fra ungdomstidens knappe kaar kunde mangle ham i almenutdannelse, og det lykkedes ham ogsaa. Hans kunst var mer fin enn robust. Han var i mangt og meget en idealist, nobel, velmenende og hensynsfull. Der hviler et skjær av litt vemodig ynde baade over hans minne og hans kunst." — •

Om Ole Fladagers betydning for den norske kunst kan jeg her ikke tale, ti dertil er jeg ikke mannen. Men det haap hans samtid og de fremste i hans samtid hadde, da han var faren ut og det glimtet lys hjem fra utlandet, tror jeg best kan karakteriseres ved aa nevne hvad den tysk-danske kunsthandler og kunstkjemper Edm. de Coninch, som var den første herhjemme, der blev opmerksom paa den unge, gaverike valdresgutten og med raad og daad fulgte ham gjennem hele hans liv, skriver til ham fra Roma:

de viste eller viser sig aa være, som her skal settes merke for.

Det er heimbygdens hyldest til en av sine beste sønner! Pekende innat med maning til bygdens aand og hjerte og utat med bud og helsing mot fedrelandet og hele den civiliserte verden!

Paa bygdens *stoltteste kjempahaug skal derfor Ole Fladager staa!* Staa der med maning til slekt etter slekt, om at hver og en paa sin maate maa legge sitt livsarbeid saaledes an, at det kan bli til heder for fedrelandet! —

* * *

Naar smaagutter og smaajenter f. eks. i Roma leiker under pinjer og cypresser paa monte Pinchio eller andre plasser, kan disse i hundreder for'ikke aa si tusener av billedmonumenter for Italias stormenn gjennem tusener av aar lese sitt fedrelands historie og hente inntrykk der skaper hug til stordaad, til kunstglede, til livsglede, til fedrelandselsk.

Vaar mening med dette i dag var aa gjøre vaart til at ogsaa vaar bygd, den slekt som nu lever, og de slekter som kommer etter oss ved dette merke skal

manes til aa fylde hug og sinn med det vakre, det store, det gode i vaar heimbygd og vaart heimland. I det hele være en spore til aa skape arbeidsglede, livsglede, kunstforstand, kunstglede og daadstrang iblandt oss.

La dette være et skritt til at vi faar hug til aa lære oss selv, vaar egen historie og vaare egne menn bedre aa kjenne, at vi blir bedre valdreser og bedre nordmenn! —

Det er reist billedmonumenter ogsaa i vaart land over konger, krigsmenn, talsmenn, vitenskapsmenn, diktere, skuespillere og musikere. Men monumentet over *Ole Fladager er det første over en bildende kunstner*. Det er vaar ære og skal være vaar stolthet!

Saa tar vi hatten av for den manns minne som det norske flagg faller fraa billedet av! Ole Fladager er kommen heimatt!... Vi hilser ham med et 3x3 hurra! !

(Det norske flagg som dekket billedet falt, og det vakre bronsebillede møtte den store forsamling, der med begeistring, tildels med gledestaarer i øinene, hilste Ole Fladager med hurraer saa kraftige og hjertelige, som de sjelden har runget mellom veldresfjellene.)

* * *

Det er omtrent 20 aar siden jeg i bladet "Valdres" slo til lyd for Ole Fladagers minne, og i historielagets aarsmøte den 4de mars 1917 vedtoges, at laget skulde gaa i gang med arbeidet for aa faa dette minnesmerke i stand. Det blev valgt en komite bestaaende av de 6 styrere i historielaget, bygdens 6 ordførere og 6 andre menn, en av hvert herred, altsaa 18 menn. Av disse blev saa utnevnt en arbeidsnevnd paa 3 menn.

Det heter nok, at naar en viss mann intet vil ha gjort, saa nedsetter han en komite til aa tukle med saken. Men noe har da denne komite gjort, om det ikke blev saa hurtig som forutsatt. Meningen var nemlig oprindelig at monumentet skulde være ferdig til 50 aars-dagen for Ole Fladagers død. Men saa mangen stein har lagt sig i veien, og jeg haaper paa undskyldning, selv om komiteen har vært mannsterk! Nu har jeg aa uttale en takk til alle som har vært med i arbeidet, enten de saa har gjort meget eller litet.

* * *

Saa har jeg aa uttale en takk paa komiteens vegne, og jeg tror aa være sikker paa ogsaa hele denne forsamlings vegne — en varm takk til den som fremfor alle har gjort det største og beste arbeid her, til den mann som med kunstnerglede og kunstnermesterskap har skapt det billede som her er reist av vaar store heimbygding — til *billedhugger Jo Visdal*. Min mening er ikke aa skryte av ham hverken som kunstner eller menneske. Dette trenger han ikke. Her vil jeg bare si: Han har for oss vært den rette mann, og *det vil for oss si alt*. Han er gudbrandsdøl og saaledes ogsaa granneguten vaar. Men han er ogsaa den kunstner som fremfor noen annen har bidrat til aa holde Fladagers minne oppe ogsaa utenfor dette arbeid.

Saaledes var det ham der paa jubileumsutstillingen 1914 skaffet Ole Fladagers arbeider en plass blandt andre bildende kunstnere.

Jeg hørte ofte min venn billedhugger *Skiebrok* omtale Fladager med glede og begeistring, og Visdal er Skiebroks elev og arvtaker. Det falt da liksom av sig selv, at Visdal maatte skape Fladagers byste. Derfor roper vi ennu et tre ganger tre hurra, og det for billedhugger *Jo Visdal!!!*

* * *

Saa er siste akt igjen før komiteen er ferdig: Monumentet har kostet omtrent 6000 kr. Regnskap skal bli offentliggjort i "Valdres" og liste over alle bidragsyttere inntatt der.

Saa har jeg den ære paa komiteens vegne aa overlate monumentet og den plass det staar paa, til Nord-Aurdals kommune til evig eie med plikt til aa holde det vedlike til dagenes ende, verne om det og passe det saa "møl og rust" ikke fortærer det eller tyvehand eller fantepakke ødelegger det. I det hele stelle det slik, at de slekter som kommer etter, kan motta det som det nu er overlatt dere. —

Jeg ønsker den familie, den grend og det herred til lykke med den ære aa ha fostret en saadan sønn som Ole Fladager og uttaler det haap at bygden vil vise sig den ære værdig. Og hele Valdres vil da kjenne sig som sams eigar i denne heder.

Herr ordfører i Nord-Aurdal! Jeg legger monumentet i din haand som representant for herredet!

* * *

Ordfører i Nord-Aurdal, Erik Strand, mottok monumentet paa sin kommunes vegne og uttalte bl. a.: "Jeg regner det som en stor ære aa staa som talsmann for min kommune, og jeg holder dagen i dag for en æresdag først og fremst for Ulnessbygden, saa for herredet og videre for hele Valdres.

Jeg er sikker paa aldri aa ha hatt Nord-Aurdal kommunes 4700 innvaanere saa enstemmig med som nu, naar jeg i kraft av en enstemmig herredsstyrebeslutning med takk mottar dette minnesmerke til bevaring og vedlikehold for al fremtid. En takk til historielaget og særlig til dets formann, lensmann Ødegaard, til festkomiteen og til hver enkelt bidragsyter."

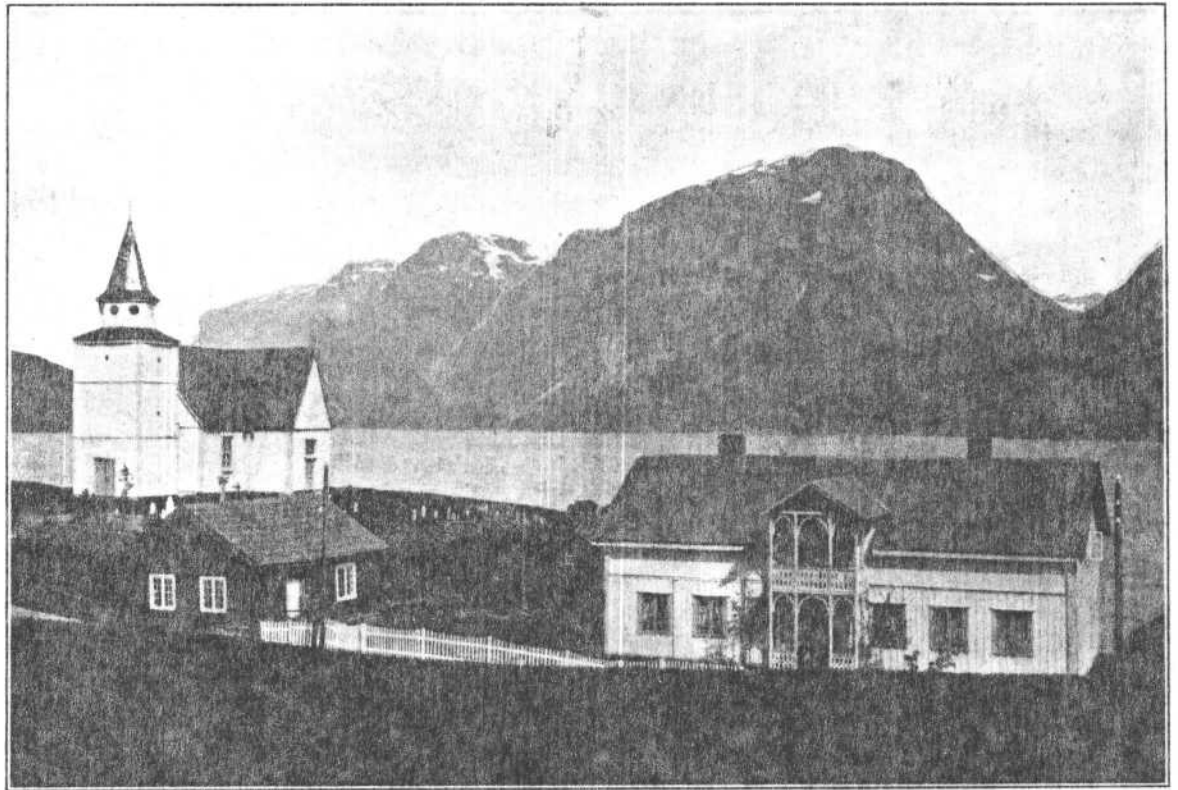
Derefter uttalte Ole Fladagers gamle brorsønn Henrik Fladager en takk fra slekten. Gamlingen var rørt til taarer ved minne om sin avholdte, store farbror, hvem han levende mintes fra samværet i sine unge dage.

Efter at det ennu en tid utover var vekslet med taler og sang, avsluttedes festen med nasjonalsangen.

Den minneværdige dag var til ende og vil seint gaa deltakerne i det store stevne av minne.

Maatte den samfølelsens aand som besjelet forsamlingen, og den fedrelandske høitidsstemning aldri forlate det elskede Valdres!





Vang

Gamle Vang uppme høgaste fjello
 kveikji hugen hjaa store og smaa.
 Um me søkte paa fremmande stello,
 ingjen venare heim fekk me sjaa:
 Kjempesjelle blenkji og blaane,
 streikji ryggen høgt i nor.
 Unde bryn dei lempele skraane,
 kjysse lett den blanke fjor.

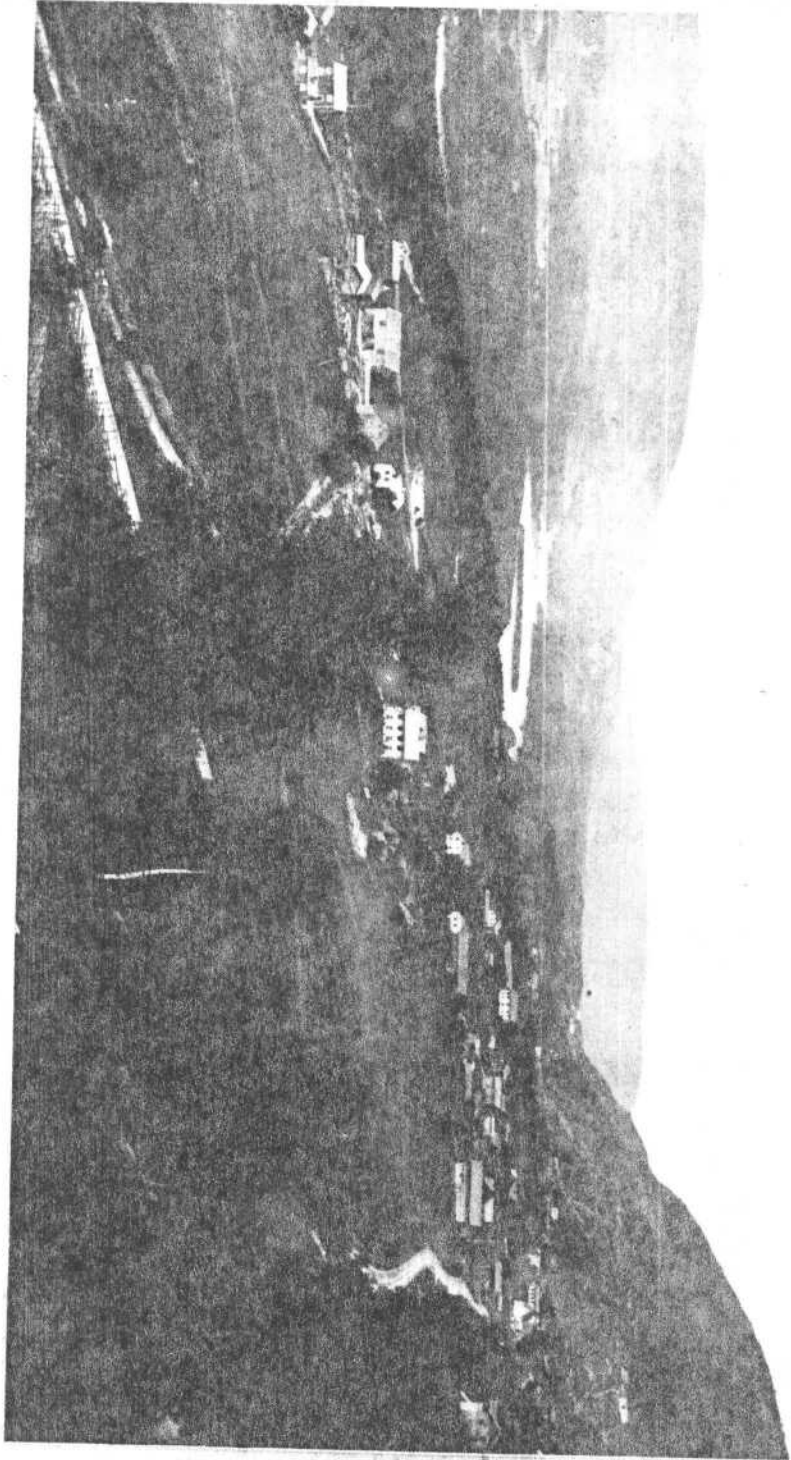
Ser du Skutshødne vera og snusa
 upp te nabo'n i villaste hei!
 Fyrste jøtten der nor tek te brusa,
 skjyt de' varslinge langande lei.
 Grindefjelle rausta se modig,
 denna leiken vilde' sjaa.
 Veslenibba, tøppande snodig,
 sete fort stormhetta paa.

Hugakøll slo kje lag me dei store,
 burti gjøymslun han vilde kji etaa,
 Difør tufta'n se heim søme fjore,
 der so kjempudn alder kan naa.
 Men no staar han mitt framfør syne,
 speida fritt kring fjell og li. —
 Øskeladden let se kje tyne,
 varde-vaktmann laut han bli.

Denne bygde me kyrkja paa vange
 ska kji klaga at lagna'n va tung.
 Slik o breie se ut mile-lange,
 er ho gamal, men likevel ung:
 Grendalag me bøa og heima
 glytte fram fraa fjor te li.
 Heile bygde bløma og eima
 i den ljose summersti.

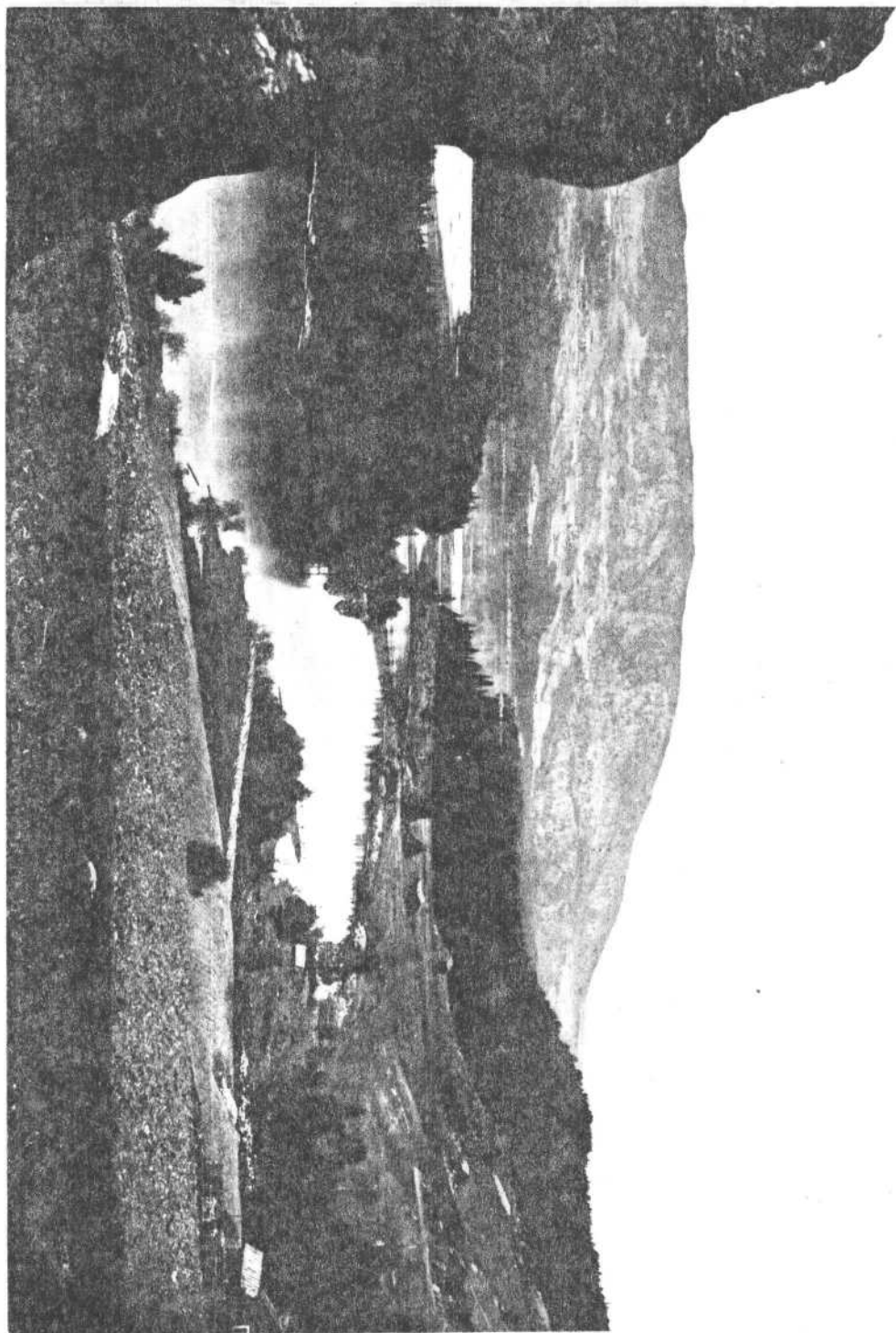
Her ha fedrane tufta og grave,
 her va jor nøkk te rydde og snu. —
 Dei kom stigand herupp ifraa have
 og fekk hugen te byggi og bu. —
 Hellig Olav signa og messa,
 so de lyste kor han for.
 Kvite-Kristus høgast han sessa
 aaver heim og altarbor.

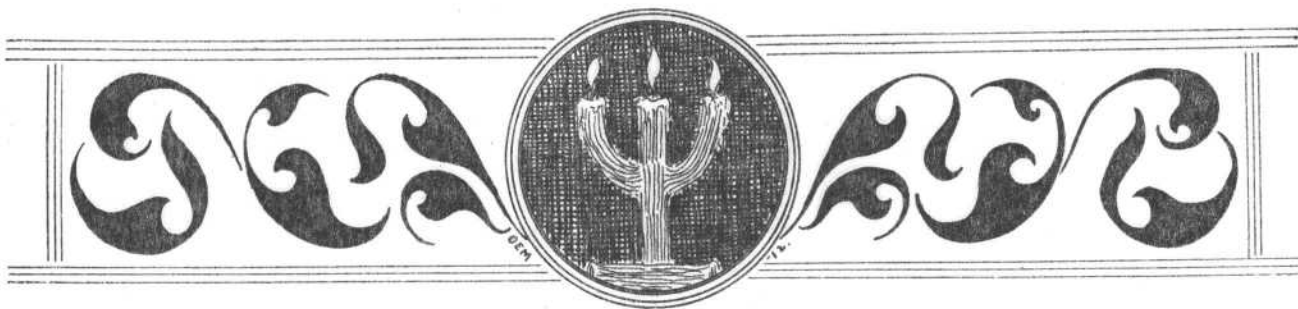
B. K.



Parti fra Nord Aurdal

Bægnu i Nord Aurdal





LÆSNING FOR VALDRESER

Av Dr. O. E. BRANDT

UNDER mine besøk i Valdres sidstleden var der neppe noget som overrasket mig mer end det forholdsvis store antal bøker som fandtes i de fleste hjem. Ikke bare i større villaer, paa velstandsgaarder og i byene langs hovedveiene. Nei, ogsaa i tarvelige hus opigjennem smaa dalfører og i hytter der tar sig ut nedenfra som fuglereder paa fjeldskrænten.

I førstningen mente jeg at disse bokhylder vel har paa verker som hadde hopet sig op gjennom flere slegtled; og mangesteds blev jeg glad over at finde gamle andagtsbøker og postiller — ikke at tale om bibler og salmebøker — som gjennom et aarhundrede eller mer var overlevert fra forældre til barn likt kostelig arvesølv. Men den større del av samlingene maatte dog henregnes til nutidens bokavl.

Saa var det vel foruimnelig romaner?

Nu, de faldt en i øinene altfor ofte. Men jeg blev virkelig forbauset ved at se hvor megen solid litteratur hadde sikret sig en plads i dalen. Foruten religiøse skrifter kunde der tælles en anselig række av biografier og andre historiske verker, av populære naturvidenskabelige avhandlinger og digtsamlinger.

Det tør hende at en del av dette læsestof bare var indkjøpt til pryd som andre nipsgjenstande. Men i de fleste hjem som jeg gjestet, fik jeg det bestemte indtryk at bøkene blev regnet blandt familiens fortrolige venner, som man likte at ta paa raad og hygge sig med gjennom de lange vinterkvelder. Man kan ikke godt forklare sig, hvordan valdresene er blit et saa gjennemsnitlig vel opplyst folkefærd, med mange kulturelle interesser, dersom ikke lyst til god læsning var almindelig blandt dem.

Skulde vi saa kunne anse det for sandsynlig at de valdreser som er flyttet ut til Amerika, har streift av sig dette smukke træk, sammen med nationaldragten? Neppe nogen vilde vel tænke saa ilde om sine sambygdinge. Ialfald kan vi sikkert gaa ut fra den forutsetning, at de valdreser som er mest lojale mot heimbygden og vil hævde det bedste vi har faat i arv fra den, ogsaa udmerker sig ved kjærlighet til god læsning.

Det er denne overbevisning som gir mig frimodighet til at gjøre mine sambygdinge oppmerksom paa en del gode bøker som burde være av sers interesse for os.

I første række maa vi nævne *The Valdres Book*. By Andrew A. Veblen. Det er noksom bekjent at ingen har nedlagt et mere energisk og sunt arbeide end professor Veblen for at danne en fylking av de ut-

flyttede valdreser og anspore dem til ædelt samvirke. I dette vakkert utstyrte skrift paa over tre hundre sider har han skjænket os et værdig testamente.

Mangen en kunde ha foretrukket det, om dette kildeverk var blit avfattet paa norsk. Men forfatteren har hat i tanke de kommende slechter. Det vilde være for galt, har han aabenbart ment, om vore efterkommere her ikke skulde kjende til den vakre og sagarike bygd hvorfra de stammer, og til de mænd og kvinder som fra først av søkte at verne om det bedste de hadde faat med sig hjemmefra og saa væve det ind i Amerikas folkeliv. Forstandige folk maa være enige i denne tanke og bør la Veblens bok findes blandt bryllupsgavene, naar deres barn skal sette eget bo. Man skal lete længe før man finder en mere grei og sympatisk beskrivelse av heimbygden. Det har lykkedes forfatteren at smelte det vilde og sarte i norsk natur sammen til et sjelden vakkert bilde av "Valdres det vene." Og listen av *Sambands* medlemmer og de mer end 900 mænd av vor æt som stillet sig til vort lands tjeneste i verdenskrigen, representerer faktisk et "Who's Who" for valdres-amerikanerne. I sidste avsnit av boken er der git et fortreffelig utvalg av det bedste i form av brev, digt og smaastubber paa valdresmaal som har set dagens lys i Amerika.

Det skulde være underlig om nogen egte valdres-amerikaner kunde lægge fra sig den næste bok jeg vil nævne, uten at ha læst den gjennom fra perm til perm. Det er "Valdreser i Amerika", et samlingsverk paa over 220 sider, som vi skylder *Sambands* nuværende dygtige og opofrende formand, bestyrer A. M. Sundheim av Augsburg Publishing House.

Verkets midtparti bestaar av en række biografier. Den mest utførlige og gedigne er den som Sundheim selv har git ov as pastor O. L. Kirkeberg. Særdeles anslaaende er det bilde som hr. J. J. Skjørdalsvold har tegnet av professor John Dahle. Forstaaelsesfuldt som vanlig har bibliotekar Juul Dieserud markert de store træk i professor Veblens personlighet og virke, og bibliotekar J. C. M. Hansons kvikt skrevne "Erindringer" samlar sig til en livfull skildring av pionerpresten Nils Brandt. Kortere, men interessante skisser av andre navngjetne mænd er levert av professor Veblen og professor Flaten.

Verkets første del fører frem for vort blik i digt og prosa nybyggerlivets kaar, og tilslut faar vi glimt fra heimbygden, idet aandrike stilister som Dieserud

og Hallvard Bergh viser os prospekter fra stølslivet, fra Østre Slidre og Jotunheimen. Verkets utstyr er mønstergyldig, især maa man beundre den skjønnsomhet som har raadet i valget av de mange ypperlige illustrationer.

*

Da man i Valdres besluttet at feire kristendommens indførelse i bygden for 900 aar siden, blev man snart enig om at utgi et festskrift som kunde være den store anledning værdig. Det var især de utvandrede valdreser man herved vilde vise en tjeneste. Dette skrift skulde være mors festhilsen til sine tusener av barn langt borte i Amerika; det skulde sætte dem istand til i aanden at holde høitid med hende, og det skulde tjene dem som et fagert og varig minde om hjemmet.

Det lykkedes komiteen, med den energiske og taktfulde redaktør Hovi som formand, at faa bidrag fra mange av de allerdygtigste kræfter Valdres har fostret. Og resultatet er et pragtverk paa 485 sider med titelen "Valdres 900-aarsskrift".

Der er ikke rum levnet mig til mer end bare at antyde noget av det rike indhold. Den berømte literat Mikkjel Fønhus anslaa tonen i en stemningsfuld naturskildring der gjenlyder som en sang inderst inde hos hver den der har færdes omkring langs fjord og fossefald, gjennom de vældige skoger og oppe paa tindene om sommeren eller midtvinter. At der langt tilbake i den hedenske tid har været saa merkelig en kultur deroppe i fjeldbygden som dr. Jan Petersen paa-viser, vil virke som en overraskelse paa de fleste læsere. End mer vil de som har sans for kristen kultur bli glad i antikvar Anders Bugges prægtige avhandling om kirkene, som fylder ikke mindre end 75 sider.

Den fremragende kirkehistoriker, professor Oluf Kolsrud, fortæller kvikt, og dog grundig, hvorledes Valdres blev kristnet, mens sogneprest J. Værnes hævder med styrke, at St. Olavs kirke i ret forstand endnu har en betydningsfuld mission i bygden. Der er me-

get som bør vække til eftertanke i dr. Torstein Høverstads to velskrevne avhandlinger om folkekarakteren og om skolens maal, og det er klart at docent Arne Bergsgaard har lagt hele sin sjæl ind i den sterke appel, "For Norskdøm".

Ind i det billedvæv av Valdres som samlingen re-præsenterer, flettes ogsaa mindre farverike emner saasom den udmerkede fremstilling av "Næringsveiene" ved professor Per Tuff, og folkehøiskolebestyrer O. Islandsmoens stykke om bygdens kommunikationer. Forresten lyser nogen av de kortere stykker sterkt frem — omtrent som fagre broderier paa et teppe. Jeg tænker her paa prost Barths "Juvkamskrinet" og paa de interessante partier om nationaldragter, folkemusik og -digtning, valdresmaalet og deslike. Under skildringen av det arbeide som er gjort for at bevare fortidsminder i kunst og literatur faar ogsaa mænd som kirkesanger Thorsrud, lensmand Ødegaard og andre loyale valdreser fortjent kredit.

Verket avslutter med en anselig serie av korte biografier, som maaske mange læsere først vil gjennomgaa. Redaktør Hovi har skildret valdreser i heimbygden, medens dr. J. S. Johnson og især bibliotekar Dierud fører frem for os mange mænd som har gjort heimbygden ære ved sit virke her i Amerika.

Den fyldige repræsentation fra Amerika i dette avsnit viser igjen hvor meget det har været bokkomiteen om at gjøre at verket kunde slaa an blandt os hertilands. Det vil næsten synes mig en æressak at vi valdres-amerikanere sætter pris paa den hilsen fra hjemmet som boken repræsenterer. Den har git det utflyttede Valdres en hædersplads, og vi bør takke for det ved at by den velkommen i vore hjem. Ilde vilde det høve sig, om vi ikke gav foretagendet vor støtte, og saaledes mange eksemplarer av det store oplag som man har trykt med henblik paa vor tilslutning, skulde bli liggende igjen i bokladene, til tap for vore venner i heimbygden.

DAAD OG DOM

Det norske folk paa vestens jord
har ry og magt sig vundet.
Saa underlig blev skjæbnens traad
for dem og deres spundet:
Et folk med hug til bedre ting
steg frem av seklers skygge,
og fandt et rike ungt i sol,
og gav sig til at bygge.

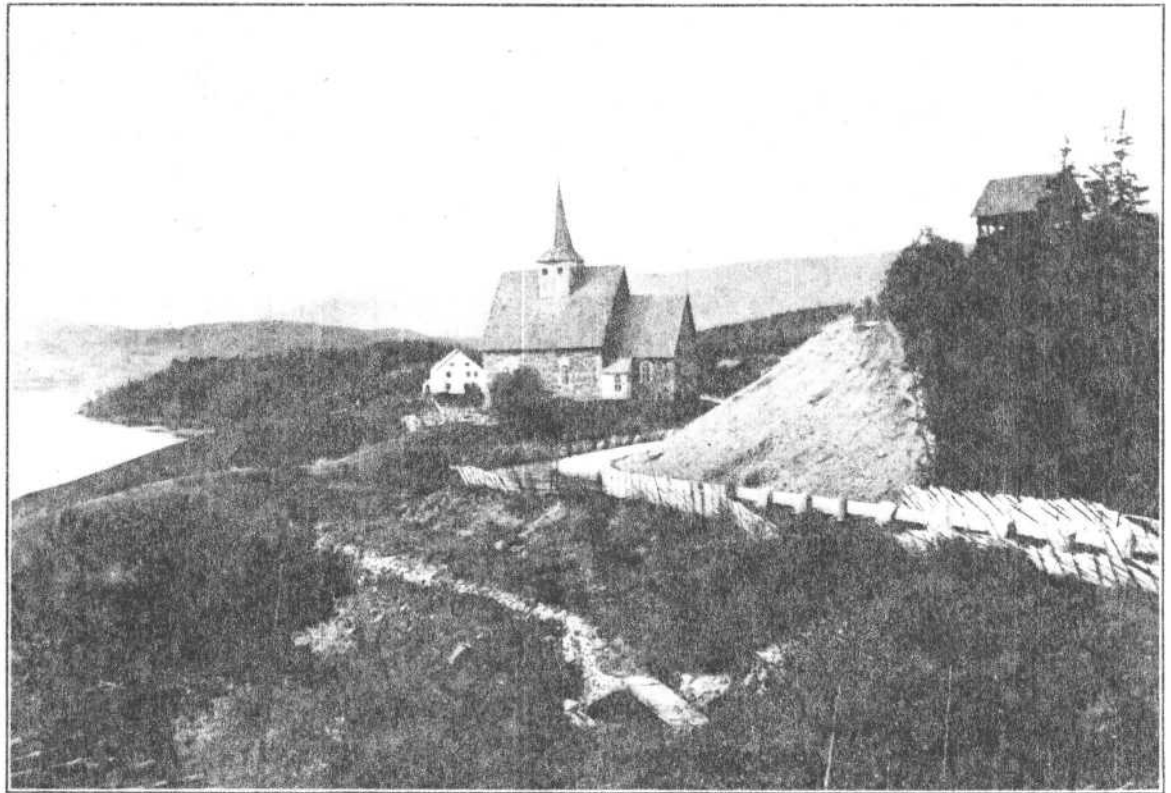
Det blev ei slot med herskerstav,
men hjem til barn og kvinde.
Og var end hytten trang og lav,
den bar dog haabet inde.
Ti her var gjerning som fik glans
av mange slegters drømme.
Og slikt kan om en liten ting
med vigsels styrke strømme.

Slik kjender nogen faa det folk
som tok de store øder
og bygget av dem gaard ved gaard,
hvor muntert arner gløder.
Saa stort et verk paa nogen aar
har sjelden nogen øvet:
Det var som plantingsomren kort
gav gylden frugt blandt løvet.

Det var en tid! Men fort den svandt;
for daaden tøver ikke;
den har sit øieblik, sit nu,
og maa sit hus besikke.
Hvad grundet blev, hvad bygget blev,
hvad mod og kraft fik øvet,
det skulde gjenopstaat i sang
— og blev for sangen røvet.

Se her, se der, se grænd i grænd,
et rike av bedrifter —
der sitter nu de helter graa
og for en backfisch skrifter.
Hun blinker frem med sminket hud,
hun ler med frække læber,
og dømmes med et nakkekast:
"Forsvind, du gamle stræber!"

—SIMON JOHNSON.



Slidre Kyrkje

*Traust ho stend der i fagre grend,
Slidrekyrkja, og opi stend
døri for alle, der ljøs og fred
i kvart eit hjarta skal leggjast ned.*

*Kyrkja er bygd for folket gildt —
med rundboga stil i veggen felt,
vigdest til Maria møy den gong
katolske klerkar her messa song.*

*Ætt etter ætt hev samlast her;
kyrkja skal vigsla all vaar ferd.
Klukkurne ringjer til høgtid inn,
der grødes og frisknar det saare sinn.*

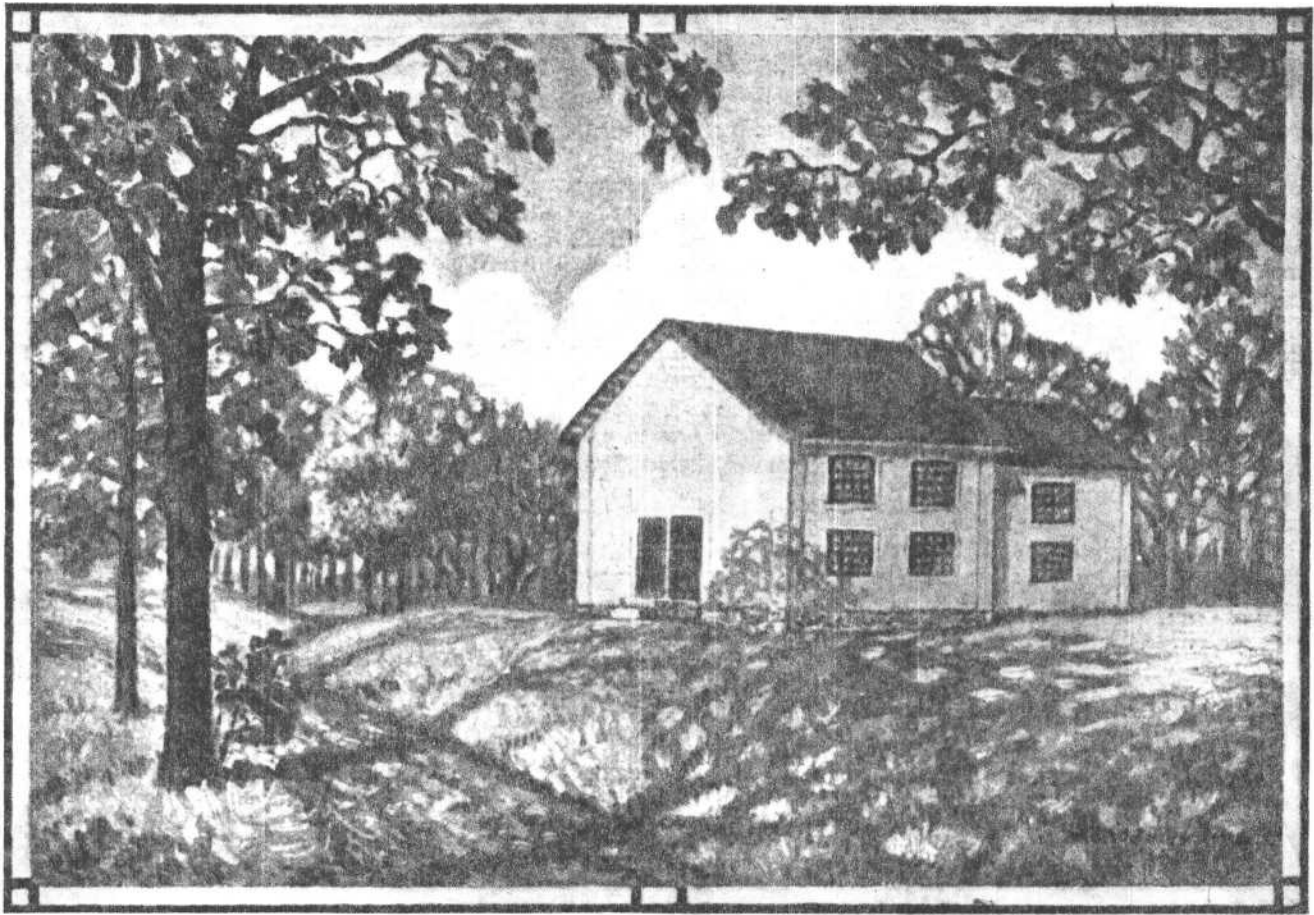
*Den gjæve kalk — med vidkjendt ry —
gav Salmon, bisp i Oslo by.
Av gull med ædelsteinar ved fot
den var for mangein til helsebot.*

*Heilag kjensla i høge hus:
salmar blanda med orgelbrus
spreidar seg ut over folkesveim,
varmar um hjarta og lysar heim.*

*Presteord ifraa gamle stol
manar til liv i ljøs og sol:
Tru Gud, ver venlig mot kvar og ein,
elsk rett og sanning, og du er rein.*

(“Valdres”)





Efter Maleri av W. J. Wilverding
 Den første kirke paa Indianerhaugen i gamle Muskego. Nu flyttet til Luther Seminar mellem Tvillingbyene.

ET BESØK I MUSKEGO

Av WALDEMAR AGER

DET er ikke godt for nogen at kunne forestille sig Muskego som det var for omkring 80 aar siden. Den brede beton kjørevei ned fra Milwaukee, hvor nu automobilen suser forbi hverandre, var den gang en sølet, krocket landevei, der gik utenom de værste hindringer som skog og myr hadde lagt for den.

Men denne gamle vei har set mange norske nybyggerfølger. Det var som oftest hele familier — mand, kone og barn — ofte en hel flok av barn. Sommetider var ogsaa bedstefar eller bestemor med, og ikke sjelden fulgte de tilfots den skranglende vogn, der bar deres store, rosemalte og jernbeslaatte kister, der rummet det som var tilbake av generationers slit og stræv i det gamle land.

Det var følger i glad stemning. De var kommet til det forjættede land, og fremtiden laa lys for dem. Det var ogsaa følger som allerede var merket av sykdom, som de hadde faat paa overreisen. Det var sindige mænd, som med bekymring og bange anelser saa den tette ekeskog og det vandsyke land. Trætte mødre bar sine barn, smaagutter og smaajenter trasket uforsagt de 30 mil eller mere i sine tykke hjemmavævede vadmelsdragter. Saare om hjertet var vel de fleste. Den lange og trættende reise med kanalbaat, den slitsomme tur over innsjøene, tanken paa de kjære de hadde forlatt, følelsen av at være saa uendelig og haab-

løst langt borte, det fremmede sprog, de mange bange anelser. Saare føtter, saare hjerter.

Det var meget at tænke paa, og veien syntes dem vistnok forfærdelig lang. — den samme vei som man nu tilbakelægger paa en times tid sittende behagelig paa et polstret sæte. Beskyttet mot sol og regn lar man landskapet fly forbi sig og tænker mindst av alt paa de hundreder og tusener av trætte føtter, som gik og slabbet sig frem i søle og sand for 85 til 75 aar siden.

Det første de trætte vandrere fik øie paa var vel kirken paa Indianerhaugen, efterat den var bygget. Den laa paa "et høit sted"; den fik en endnu større betydning i koleratiden. Det var som en kobberslange i al giftigheten — baade den med immigrantene importerte og den stedlige, der hadde sit ophav i sumpene.

Den . . . juni — en vakker søndag — stod nogen av os deroppe paa Indianerhaugen og saa ut over landskapet. Det giftige strøk, hvor koldfeberen møtte enhver nykommer, er blitt en "health resort" nu. Landet er dyrket og drænert. Rundt de nu smilende og venlige innsjøer bygger rike folk fra Milwaukee og Racine sine sommervillaer. Velstelte farme laa rundt om og badet sig i en straalende sol. Og det var i dette settlement, hvor der var graatt mere og "bedt" mere end i

noget andet norsk settlement i henhold til vor bedste historiker paa dette omraade.

Det var en glad skare som var samlet paa haugen rundt den gamle kirke og som ivrig studerte de forvitrede indskrifter paa de gamle gravstener. Der var fremmede fra alle kanter av landet, fra California til New York; ti Sønner af Norge holdt sit hovedlogemøte samtidig, og det var foranledningen til det store stevne paa dette historiske sted.

Hvor mange hundreder eller tusener landsmænd er lagt til hvile paa denne kirkegaard. I koleratiden nævntes over hundrede paa en maaned, 33 paa en uke. Nybyggerne rundt om kunde se de mørke grupper samles og skilles uavladelig deroppe paa haugen. Og det var folk som var kommet med store forhaabninger, folk med store planer for fremtiden, folk hvis slekt var langt borte.

Man hadde drevet med at grave dem ned. Sidst-paa i rækker som man begraver de dræbte paa en slagmark. Men det var altid nok at ta av, for nedad den lange og sølete vei kom stadig ny tilførsel fra Milwaukee, hvortil de kom fra Norge over indsjøene, — en slags mølle, et trædeverk, vinpersen.

En strøm gik herigjennem vestover og dannet de rike og mægtige settlementer paa Koshkonong og Dane Prairie og sivet derefter videre — over Mississippien, ind i Iowa, ind i Minnesota og videre utover vestens vidder eller sydover til Chicago — den vordende verdensby.

Veien hadde gaat over, forbi eller kanske for man-

ge "gjennem" den haug hvor nogen av os stod hin juni-søndag. Mange hadde efterlatt nogen av sine kjære der; men mange fik ogsaa noget med sig. Selv for dem som bare for forbi hadde kirken paa Indianerhaugen tegnet sig som en forpost, en utstillet vogter, et fyrtaarn eller veiviser, og den hadde holdt sin tale til de veifarende om andre værdier end guld, andre farer end fattigdom.

Saa meget av "Fædrearven" fik alle med sig. Her var skjæringspunktet, skilleveien. Her stod for mange spørsmålet: "Fabriken eller farmen" frem for nykommeren til avgjørelse. Kommende generationers levekaar og omstændigheter blev for tusener og atter tusener fødte og ufødte avgjort her i skyggen eller lyset av en gammel tømmerkirke, som de første nykommere hadde bygget.

Og tanken gik tilbake til den tid da de første nykommere bygget denne den første kirke. Da var denne haug en maurtue av flittige folk, som tølget tømmer og saget shingles, bord og planker og som høvlet, spikret og hamret. Det var den første store glede at faa denne solide men simple kirke færdig. Den hadde som Norges ældste kirke intet taarn. Det behøvdtes heller ikke — den var selv taarn.

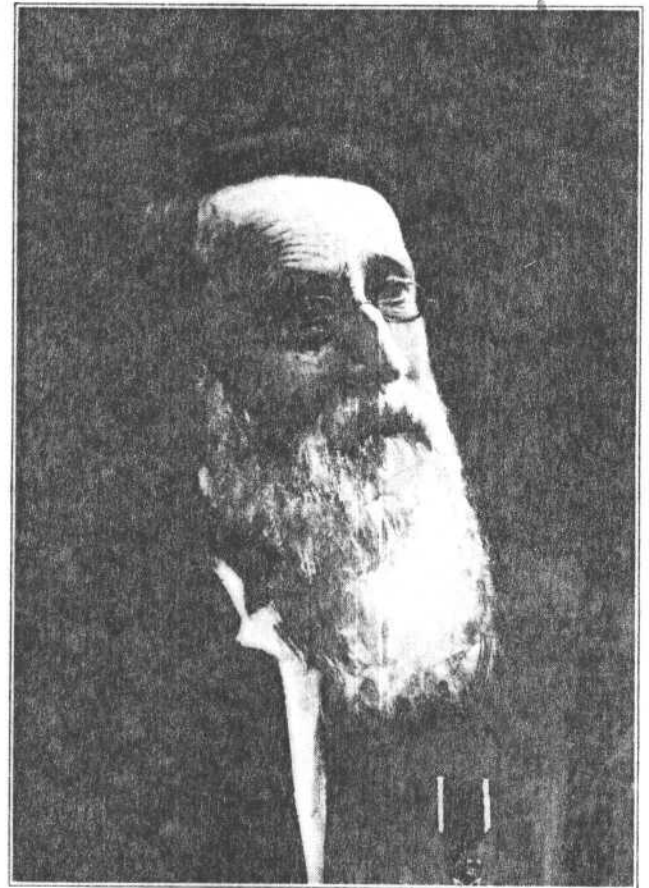
Og settlementet blev ikke alene kjendt som det hvor der var "graatt" mest og "bedt" mest. Det var ogsaa det hvor det blev "sunget" mest. Disse haardt prøvde pionerer sang ikke alene i kirken men paa veien til den og paa veien fra den.

Var det livsmodet eller var det frykten for frem-



Pastor Claus L. Clausen

Den første prest i Muskego. Ogsaa en tid feltprest i oberst Hogs regiment under borgerkrigen. Født i Danmark 3dje november 1820. Kom til Amerika 6te august 1843. Døde 20de februar 1892.



Pastor Hans Andreas Stub

Født 13de mai 1822. Kom til Amerika i 1848 og overtok prestekaldet i Muskego. Døde 27de juni 1907.

tiden og alle de ukjendte farer som lokket sangen frem? Eller var det under forutfølelsen av at deres pesthul skulde bli et av statens helsigste strøk og deres efterkommere sitte i prægtige villaer, hvor de nu ry-stende av koldfeber krøp sammen i sine utætte log-hytter?

Saa det var en interessant haug, som A. M. Sundheim, O. P. B. Jacobsen og undertegnede sammen med hundreder andre var samlet paa hin juni-søndag, da hele naturen stod i sin allerherligste pragt.

— — Opad bakken tilvenstre hadde en med aarene vekslende kirkealmue vandret — fra de i hjemmelagede vadmelsdragter til de moderneste i vor tid, fra krinolineskjørtene 60—70 aar gjennom til bustelkjole- og puffærme-tiden op til kortskjorter og ingen ærmer som i vore dage.

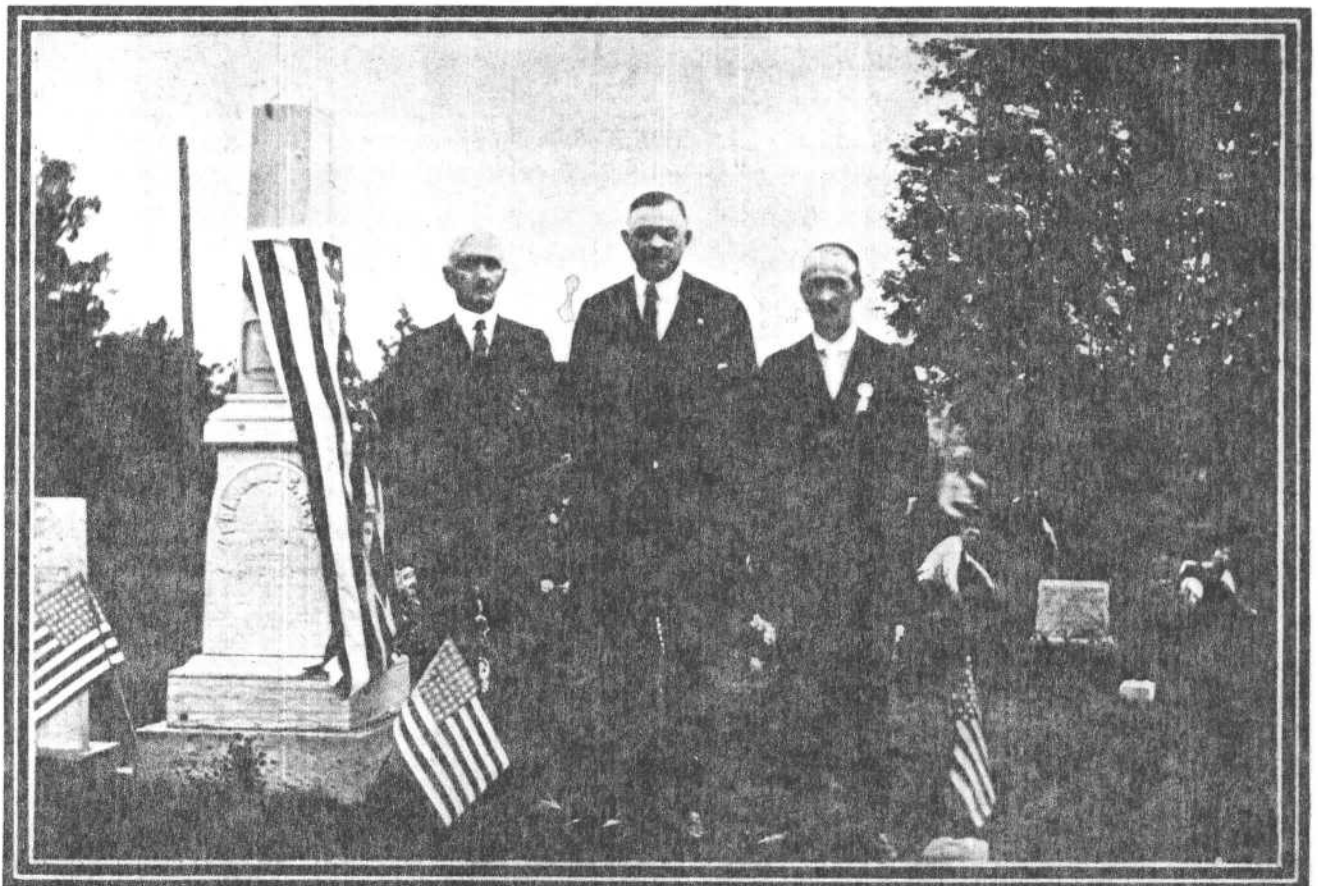
Ute paa kirkebakken her hadde norske folk sig imellem diskutert præsident Polks valg og den uretfærdige krig med Mexico. Her var Missouri-kompromisset og Lincolns utsigter blit debattert, og her hadde det været folksamt under borgerkrigen, naar venner og slegtninger skulde utbytte nyheter fra de henved 100 norske som var hvervet til armeen fra dette settlement. Vekslende tider, vekslende problemer og vekslende skarer.

Her paa haugen finder vi ogsaa oberst HEGS grav. Alle maa dit. Her ligger den mand som mer end no-

gen anden syntes at være legemliggjørelsen av hvad vore pionerer har lidt og hvad de har utrettet.

Oberst HEGS hustru døde for ikke længe siden. En av vort følge, Mr. A. L. Anderson, den bekjendte assurance-expert og actuary fra Des Moines, Iowa, hadde været og besøkt hende i hendes hjem i New Jersey straks før hun døde. Hun var saa gammel nu og husket saa litet. Hun syntes at ha glemst den uvisnelige hæder hendes mand hadde indlagt sig paa slagmarken. Hun hadde kanskje glemst at han var den første av skandinavisk herkomst valgt til et statsembede i Wisconsin, hvor agtet han var, og at et monument var reist til hans ære hvor han faldt paa Chica-maugas gamle slagmark. Men hun husket saa godt at han i koleratiden, i pestens tid, hadde pleiet syke, hjulpet med arbeidet hvor manden var syk eller borte og vaaket ved sykeleier og bragt hjelp overalt hvor en ung gut kunde hjelpe. Da hadde han vel efter hendes mening trodset værre farer og vist mere mot end hvad slagmarken kræver, og da hadde nok hendes ungpik-hjerte baaret ham som sin helt, og det sat igjen, naar saa meget andet var falmet i erindringen gjennom aarene.

Det var ingen som bad mændene ta hatten av sig ved denne grav; men vi la merke til de blottede hoder omkring den sunkne grav.



*Eksekutivbestyrelsen for Det Norske Selskab i Amerika ved oberst HEGS grav i Muskego
A. M. Sundheim, O. P. B. Jacobsen, Waldemar Ager*



Søren Backes loghytte



Oberst Hogs farm



*Klokker
Peder Jacobson*

*Den gamle
Muskego-kirkes
første og eneste
klokker*

*Stiftet den
første norske
søndagsskole i
Amerika*



Johan Skofstads pionerhytte



Hvor det første norske blad i Amerika blev trykt

Norse-American Centennial

Hundraaarsjubilæet for den norske indvandring til Amerika

Det forberedende arbeide med hundreelaarsfesten er nu kommet et godt stykke fremover. Bestyrelsen har holdt møte hver maaned siden den blev utnævnt, og har sikret sig dygtige mænd paa de forskjellige komiteer. Interessen og begeistringens vokser, og alt gir løfte om en glimrende fest. Det gjælder bare at løfte i flok.

Indkorporeringen er nu avsluttet. Be-

for Fairview Hospital. Hr. Norby har, som bekjendt, hat lang erfaring som forretningsmand.

Finanskomiteen, under E. G. Quammes begeistrede og energiske ledelse, har alt nedlagt et betydelig arbeide. Der er blit sikret støtte hos Civic and Commerce Association av Minneapolis og Association of Commerce i St. Paul. Der er likeledes stillet i utsigt et be-

bestyrelsen besluttet at de lag som laaner festkassen \$200.00 og som ønsker det, kan faa sig billetter tilsendt, og ved at sælge dem vil de faa sit laan avbetalt.

Programkomiteen har holdt flere møter og er nu midt oppe i sit vanskelige hverv. Komiteen har anmodet bestyrelsen og formændene for de andre komiteer om at tjene som raadgivende medlemmer og som medlemmer paa sub-komiteer. Flere saadanne sub-komiteer er nu utnævnt, og enkelte av dem har avgit indstillinger. Det er et betydelig stykke arbeide som den komite har i hænde, men efter de fremskridt at dømme som alt er blit gjort, blir



Hjemlængsel

Efter maleri av Ben. Blessum

styrelsen har gjort sig flid med at faa dette lovmæssige apparat i slik orden at alt det som har med forretninger at gjøre blir greit og klart. Dommer Andreas Ueland har godhetsfuldt staaet til tjeneste i dette vanskelige hverv uten vederlag.

Jernbanekommissær O. P. B. Jacobsen fandt det nødvendig at resignere som kasserer paa grund av mangel paa tid. Hr. Jacobsen beklager at han fandt dette skridt nødvendig, og har lovet sin støtte saa vidt som tid og leilighet tillater det. Ved møtet den 8de august avla han sin rapport, som blev godkjendt. Til hans eftermand som kasserer valgtes Trygve Oas, kasserer i Midland National Bank, Minneapolis. Han er en meget dygtig forretningsmand, og bestyrelsen glæder

tydelig bidrag fra jernbanene. Dernæst har Fællesraadet som bekjendt henstillet sig over at ha faat sikret sig hans kyndige hjælp.

Bestyrelsen fandt det hensigtsmæssig at utnævne en budgetkomite. Som formand valgtes Joseph G. Norby, bestyrer til de enkelte lag at der tas en aktie til \$10.00 og at hvert lag laaner festkassen \$200.00. Denne henstilling er blit antat av de fleste lag som hittil har rapportert. Det er meget om at gjøre at alle lag strækker sig saa langt som mulig hvad disse laan angaar, da de før nævnte organisationer venter at bygdelagene, som forestaar det hele, legger sin mynt paa bordet før det selv tar ned i lommen. Dette er jo selvindlysende.

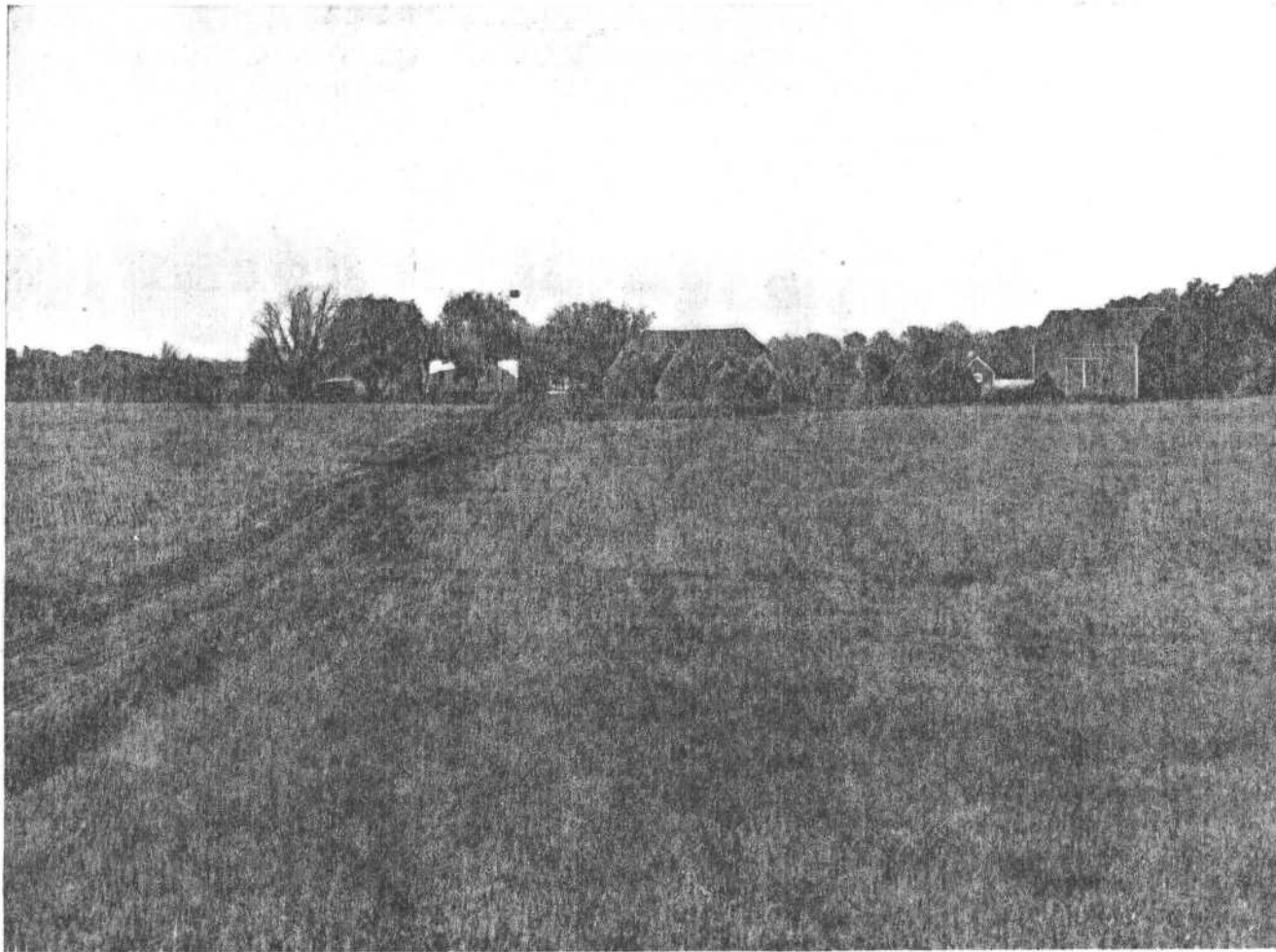
I forbindelse med disse laan fra

der budt et program som helt er anledningen værdig.

bygdelagene har bestyrelsen antat en plan som tør være av stor hjælp og interesse for de lag som ikke godt kan undvære disse penger til næste aar. Der er nu et oplag av kupong-billetter med tre adgangskort gjældende for hver av de tre festdage. Adgangsprisen er sat til 50 cents for hver dag, men disse kupong-billetter sælges i aar for \$1.00, altsaa en betydelig moderation. Nu har

Der er blit fattet beslutning om at søke opprettet en landsvid kvindeorganisation, som skal ha til oppgave at bistaa bestyrelsen i arrangementet med festen.

J. A. HOLVIK, sekretær.



Valdresen heime

E stelte me sjøl, sa valdresen;
e bygde mit hus i lysingen,
e la paa tak um meddagen;
ho Liv kom inn i kveldingen;
ho helsa, saag se rundt umkring,
ho sa so mange vakre ting.

No stelle ho Liv, sa valdresen;
ho kom te me i kveldingen,
so jølptes me aat i lysingen;
so planta me aaver meddagen;
o no æ aakren sjærandis
o æpletrei bærandis.

Her har e min heim, sa valdresen;
paa berg eg sætte grunsteinen;
o soli skjinn so vakkert, den,
som um ho va ein gamal ven.
Ho Liv held stugu logn og rein
o stængji ute stygt o mein.

Her stelle me tvo, sa valdresen.
Ho Liv, ho æ ein trufast ven,
kvar leik me leika umigjen.
Aksi vaks paa aakeren.
Ho Liv sæt ljøs i kor ei ro,
dæ skjinn umkring us baae tvo.

Her norfør staar so væne tre,
men folk fraa synnan høgg dei ne;
no ska e plante fleire, e,
o dei ska bløma tet herve;
o der ska duva byggjy reir,
o fugla syngjy mykje meir.

The EDITOR'S WASTEBASKET



SAMBAND

Published quarterly by
VALDRIS SAMBAND

Edited by
A. M. SUNDHEIM

Subscription price including membership dues to Valdris Samband \$1 per year, payable to
A. A. HALL, Sec.,
Mound - - Minn.

Valdris Samband

*Dei kom med magt dei store tankar,
som lysar upp i myrke natt,
so folkets hjarte hugheilt bankar
fyr dette merkje, som er satt
so hegt i bakken, so det lysar
so vidt omkring, i sky og skodd;
og folk, som slike tankar lysar,
dei veit, det er vor arvelod.*

*Men seint og smaatt det gjeng paa ferdi,
um em det gjeld vor eigen sak,
som gjeng so lett i denne verdi,
um me her tok eit kraftig tak.
Gjeng kraftig fram daa, norske menn!
um me det vil, so gjeng det lett:
naar hugen fyr vor norskdom brenner,
den byrjar koma til sin rett!*

*Og bjar og herleg dagen renner,
og solglimt lysar vidt og breidt;
og "Valdris Samband" alle kjenner,
som samlar norske folk til eitt.*

*Det er det norskaste me vita, —
det er, som var det Noregs vaar,
og sterkt, so ingen det kan slita,
og sterkar vert det aar fyr aar!*

K. K. RUDIE.

VALDRIS SAMBAND

feirer iaar sit 25-aars jubilæum, og det store aarlige valdresstevne vil bli avholdt den 6te og 7de september i den nye og moderne Norway Hall, Chicago Ave. og 20th street, Minneapolis.

Lordag den 6te samler man sig til samvær saa tidlig man vil, og Valdris sambands aarstmøte med valg av embedsmænd og styre vil begynde kl. 2 eftermiddag.

Valdresgjesteboet avholdes paa vanlig vis om aftenen og spisesalen aapnes kl. 6 præcis. Der er sittepladser for

420 i spisesalen, og styret vil være forberedt paa at ha to bordsætninger om det viser sig paakrævet.

Kl. 8 begynder festprogrammet i den store sal, og prof. John Dahle har ogsaa iaar velvilligst paatat sig at være festleder. Han har været vor festleder ved de fleste stevner som vi har holdt i løpet av disse 25 aar og ansees derfor omtrent selvskreven til at fungere ved vort jubilæumsstevne. Dr. O. E. Brandt, som nylig er kommet tilbake fra et længere ophold i Valdres, vil skildre de indtryk han fik av fædreheimen. Mr. S. H. Holstad, vice-præsident i bygdelagenes fællesraad, vil tale om hundredaarsfesten i 1925, som man nu ivrig arbeider med at forberede. Desuten vil der bli et rikholdig program av sang og instrumental musik.

Søndag eftermiddag samles man atter til selskkelig samvær i den nye, moderne Norway Hall. Denne bygning er uten tvil den mest bekvemme og det bedst beliggende møtested vi nogen gang har hadt. Der vil ogsaa om eftermiddagen bli et program av taler, sang og musik i hovedsalen, og kvindene vil servere lunch i spisesalen.

Da dette er Valdris Sambands 25-aars jubilæum gjør styret regning paa at der fra alle kanter av Nordvesten vil komme en mængde tilreisende valdreser, og det vil gjøre alt i sin magt for at samværet maa bli hyggelig for alle som kommer. Gjesteboet arrangeres av den gamle erfarne komite, og Mrs. Herman Karlsgodt vil ha overopsyn med arrangementet og bevertningen.

A. M. SUNDHEIM, formand,
A. A. HALL, sekretær.

CROOKED LAKE VALDRESLAG hadde sit aarlige gjestebo eller stevne den 24de juni. Aarets forretninger

kom først, og den gamle bestyrelse blev gjenvalgt. Gullik Nordtorp var en grepa kjøgemester, og valdresmaten var god.

Talen for dagen, *Valdres og Valdresene*, blev holdt av Hallvor Lee, Vangs menighets prest. Han er selv telemarking, brukte landsmaalet og saadde tykt, og det var ikke letkorn heller.

Mrs. Didiksen Hoyme spilte paa piano flere av Norges bedste folkemelodier.

Vangs sangkor gav os flere nationale sanger. Mr. Jeglum, Leikvold og Nordtorp spilte paa fele.

Sekretæren oplæste følgende:

*Kom ta de ein tur te Valdres —
dæ fins 'kje ein dal so fin.
O aldri der levde ein valdres
so skjæmdest taa bygden sin.
Dæ æ blit meter taa lange milen
up vænaste dalen i Nor.
Ta plads i den langø bilen,
e kjøre i kjærta has Thor.*

*Um travla du har vidt om jole,
o sole i hausen din brann,
up her er vel sama sole —
men her er o passeli varm.
Al dalen blomstene kranse
langst fjøre so løngt o mildt;
o elvene hølpe o danse,
o føsse dei dundra so vildt.*

*Her er aasa med grøn og fora
o moar med ask og bjørk.
Her fins emne te sliv og tværa —
o ris te den villaste tyrk.
Sjaa bygde med oaker og enge —
Den halla mot fjøre ned;
her hava mø budd saa lenge —
i mange hundrede led.*

*Her vaks dæ up spræka kara
o kvænnfolk med hugen rein —
dei fyste i leik, sang o tala.
Dei rydde bort kvist o stein;
dei slo o raka so sveiten rann
friskt o letvint te dagens ende.
Gjildare folk du aldri fann
i heilø verdi, te verdens ende.*

FLERE OG FLERE NORSKE

benytter nu de fordele som bydes de hjemreisende som ønsker at "se sig litt om paa veien". Cunard-linjens store og hurtiggaaende kjempedampere "Berengaria", 52,000 ton, 909 fot lang, "Aquitania", 46,000 ton, 901 fot lang, og "Mauretania", 30,000 ton, 790 fot lang, seiler fra New York hver uke. Paa mindre end seks dage ankommer man til Southampton, efter først et par timers ophold i den franske havn Cherbourg; siden med tog til verdensbyen London, hvor man paa Cunard-linjens bekostning deltar i en fri "sightseeing" tur. Fra England reiser man med norsk dampskibslinje til Bergen og derfra med Bergensbanen til Kristiania. Ingen utgifter i England; ingen toldundersøkelse; ingen pasvisering nødvendig.

Vil man heller reise fra Montreal, Quebec eller Boston, saa seiler der fra disse havner nye, store, moderne dampskibe hver uke. Inden De fuldbyrder Deres forberedelser for Deres reise, skriv efter og erhold frie illustrerte beskrivelser.

Norske som reiser utenlands paa besøk, vil ikke bli iberegnet den gjeldende kvota, saafremt ikke utenlandsopholdet overskrider et aar.

Penger til Norge. Bruk Cunard "Money Orders and Draits."

Henvend Dem til nærmeste lokalagent eller

CUNARD-ANCHOR LINES

Metropolitan Life
Building,
Minneapolis,
Minnesota.



To gilde bøker om valdresfolk

Minder fra Valdres

Av O. L. Kirkeberg

Disse optegnelser er, som forfatteren selv sier i forordet, ikke digt, men virkelighet. De personer han har skildret — alle sammen fra Ole Dønhaug til Ingri Meinigen — er fremstillet just som de gik og stod. Hvad der anføres at de har sagt, har de ogsaa sagt; det er ikke en tøddel overdrevet.

160 sider. Illustrert. Indbundet 75 cents. I omslag 50 cents.

Valdreser i Amerika

Aarboek 1922

Utgitt av Valdres Samband
ved A. M. Sundheim

Med bidrag av A. M. Sundheim, S. Holland, Simon Johnson, Hjalmar R. Holland, A. A. Veblen, O. K. Ødegaard, Juul Dieserud, J. J. Skørdalsvold, N. J. Lockrem, Nils Flaten, J. C. M. Hansen og Hallvard Bergh.

Her er en bok som vil bli læst med stor interesse baade av valdreser og andre norske folk. Den har historisk saavel som literær verdi som faa bøker der er blitt utgit herover. Utstyret og billedstoffet er førstestoklassen — riktig en gjæv bok.

222 sider. Smakfuldt indbundet \$1.50.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE
425-429 South Fourth Street
Minneapolis, Minn.

*Kjør paa, ska du hoirø gauken —
han veit nok ka erind du har.
Der sitter'n so trygg so hauken,
No gjeld da o værva kar.
Ho æ jenta med syljo i bringa,
so sole ho smilar so blidt —
ei finare kan du 'kje finna,
her har du det svart paa kvitt.*

*Mø veta at Jødnhesten
staar stabeint paa Fagernes.
Ska tru de va Svartekønspresten
so ga den i skallin eit bles?
Um øst eller vest den svæð,
kan væri so uten forskjell!
Mø kjørs so dumba deivø
fra Hølera te Filefjeld!*

*O so gaar me up paa fjellet,
rundt Tyin te Jotunheim.
I dale du hørdø vel smellet,
daa Skudshødnø rulla stein.
Heroppe du gloimer sorge,
heroppe er lufti rein.
Du sprett so ein fisk i korge
O slet over rub o stein.*

*Kom up paa den høgstø tinden,
prøv Skaget o Bitihødn.
Over Byggin gaar det med vinden,
Ve Mellin er rein o bjødn.
Paa stølo er lyst o levø,
O natte so ljøs o bli.
Her lærdø du fyst o steva,
du gloime nok aldri den ti.*

*Ja, kom hare, kom te Valdres
um sorgfull o trøit du skjalt.
Her blir du skjelt ein valdres,
gjør rundkast so taket skjølt.
Du lære det trea gongen,
det gaar som paa skjiso o ski.
So tralla du Valdresongen
beint neover bakka og li.*

Tre av vore gamle Valdrespionerer er døde det forløpne aar, nemlig Ole Kjørlie, Thorstein Veblen og Knut R. Hauge.

T. K. ROGNE,
Millet, Alta.

VALDRES MINDE

er et lokallag av valdreser i Minneapolis. Olaf Karlsgodt er formand, Knut Rebnø, viceformand, Edwin Odegaard, sekretær, og Herman Karlsgodt, kasserer. Søndag eftermiddag 6te juli hadde laget bestemt at ha "picnic" i Camden Park. Det var formanden og Mr. og Mrs. Herman Karlsgodt som arrangerte. Kaffe blev servert frit til alle, og i skyggen av vakre løvtrær blev borde dækket fra de velfylde matkurver. Noget program var der ikke, men man hadde et hyggelig samvær og man lekte nationale leker. Gamle mænd var med og lekte "sidste parret ut" og sprang for at fange de rappe kvinder saalænge de orket. Det var ikke saa stor deltagelse som man med god grund kunde ventet paa en saadan vakker solskinsdag, men ingen som deltok angret paa det.

HEDALSFEST

Rundt Portland, Hatton og Cooperstown i Nord Dakota bor der mange Hedøler. En del av dem begyndte at tale om at det vilde være hyggelig at samles til en hedalsfest. Ole E. Johnsrud, som bor paa en vakker farm sydvest fra Hatton, indbød dem til at holde festen der, og en almindelig indbydelse blev utstedt ogsaa til andre som ikke er hedøler til at møtes søndag den 13de juli.

Dagen oprandt med straalende solskin, og der samledes fra fjern og nær over et tusen mennesker. Dr. O. E. Brandt, som sidste juledag præket i Hedalens kirke og ved samme anledning overrakte en gave fra utvandrede hedøler i Amerika som grundlag til et fond, "Hedalens vel", var indbudt til at holde festtalen. Han maatte imidlertid i et vigtigt anliggende reise til Iowa og blev saaledes forhindret fra at være tilstede. Men han sier at han har mange dyrebare minder fra sit julebesøk i Hedalen og vil fortælle derom ved Valdresstevnet i Minneapolis den 6te september.

Hedalsfesten var efter beretningene meget vellykket. De tilreisende bragte velfylde matkurver og festet i skyggen av Johnsruds vakre grantrær under aapen himmel. Om eftermiddagen var der et avvekslende program av taler samt nationalsanger av et mandskor fra Hatton. Prof. C. C. Swain, bestyreren for normalskolen i Malville, hvis hedstemor kom fra Hedalen, holdt en anslående tale og formante alle til at bevare et optimistisk syn paa livet. En hedøl fra Cooperstown, Torkel Forsholdt, som er 97 aar gammel, blev forestillet for forsamlingen. Han er endnu rørig og aandsfrisk og spadet ivaar op et stykke av sin hage og satte ut nye jordbærplanter.

Festen ga mange gamle venner og kjendinger anledning til at møtes og ha en hyggelig dags samvær.

Professor dr. O. E. Brandt og hustru feiret sin 25 aars bryllupsdag lørdag den 12te juli. Dagen høitideligholdtes i al stilhet ved en familiefest. *Samband* gratulerer.

Vi beklager at det blev avvertet at professor Veblen vilde komme til stevnet. Som forholdene var blev det umulig for ham at komme, og vi pligter at meddele at professor Veblen ingen skyld har i den misforstaaelse som forarsaket den feilagtige bekjendtgjørelse. For styret var det en stor skuffelse at professor Veblen ikke kunde delta i stevnet iaar.

Den gamle avholdte valdrespioner, pastor O. L. Kirkeberg, kommer ikke til stevnet iaar. Det er et tap, ti han har været en kraft i Valdris Samband gjennom de tilbakelagte 25 aar. Og hver gang den hylle, ranke kjempeskikkelse tok del i stevnene, fulgte der en ro og trygghet med ham som med selve valdresfjeldene. Men nu er han meget svak. Selv skriver han at det lakker mot solnedgangen. La Valdris Samband mindes ham ved stevnet iaar og sende ham en hilsen og tak for det dygtige arbeide han har nedlagt blandt utflytterfolket i Amerika. Hans hjerte er fremdeles med Valdris Samband, og han har sendt det vakre dikt "Valdresen heime" for dette nr. av *Samband*.

Kongresmand O. J. Kvale, som for to aar siden var festleder ved valdresstevnet i Minneapolis, indbragte i vaar et forslag i kongressen om utstedelse av et nyt 2-cents frimerke til minde om Stavangersluppen "Restaurationen", som ankom til New York i 1825. Forslaget blev stillet i anledning jubilumsaaret og hundreedaarsfesten i 1925 og motivertes med at sluppen maa betegnes som nordmændenes "Mayflower", og at der er mindst to og en halv million mennesker av norsk herkomst i Amerika, som har ydet meget verdifulde bidrag til det amerikanske samfundslivs utvikling. Alle som er interessert i hundreedaarsfestlighetene neste aar er utentvil hjertelig taknemmelig mot vor kongresmand for hans utsyn og hans velvillige forslag.

Saa længe *Samband* utkommer vil det gjerne vie adskillig plads for biografier av valdreser i Amerika som ved sit arbeide paa hvilket som helst omraade har gjort sig særlig fortjent til at omtales og erindres. Og vi har mange av dem. I aarboken for 1922 var der flere og i første nr. av *Samband* for iaar hadde vi en længere biografi. I dette nr. hadde vi haabet at kunne levere en fyldig biografi av dr. J. S. Johnson som sammen med prof. Veblen utførte saa meget av det grunnleggende arbeide for Valdris Samband. Et nøkternt omrids av hans liv og virke vilde ikke bare interessere hans mange personlige venner i Nordvesten, som mindes ham og hans arbeide med taknemmelighet, men det vilde være et verdifullt kapittel av Valdris Sambands historie. Dr. Johnson er nu i likhet med professor Veblen flyttet ut til et av Amerikas ytterste hjørner, saa han er avskåret fra at ta personlig del i Valdris Sambands ve og vel. Men forhaabentlig fremkalder han ofte i erindringen de mange urolige valdresstevner som han i egenskap av sekretær og hyppig festtaler var med at lede. Der

maa lyse mange koselige minder gjennom alt det stræv og virvar som han hadde. Og desuten er det altid saa at godt utført arbeide for ens personlige vedkommende bringer sin egen belønning, saa man ikke trenger at spørre om det er almindelig paaskjønnet eller ikke. Vi haaber at kunne levere hans biografi i neste nr. av *Samband*.

Folkhøgskolebestyrer Hans Islandsmoen har ved en befarung av trakten ved den ca. 1,500 aar gamle runestein Einangsteinen i Vestre Slidre funnet ikke mindre end 39 gamle gravhauger. Han foreslaar nu at hele gravfeltet blir fredet. Foruten den berømte Einangstein har der tidligere været kjendt 9 gravhauger deroppe. Paa to av disse staaar bautasteinene endnu, men gravkammerne skal være faldt sammen. Islandsmoen foreslaar at der aapnes plads mellem gravhaugene, som er tilvokset med løvskog, og at der snaest bygges et beskyttende dække over Einangsteinen — et av de merkeligste fortidsminder som findes i Norden.

Takket være Det Norske Selskap i Amerika og i særdeleshet dets ihærdige sekretær, redaktør Waldemar Agers utmerkede arbeide er det nu omtrent fastslaaat at oberst Heg vil faa sit mindesmerke reist av norsk-amerikanere. En støtte er allerede reist ham av den amerikanske regjering paa Chickamaugas slagmark, hvor han lot sit liv. Paa Norway kikegaard i Muskego-settlementet i Wisconsin er der paa hans grav et beskedent monument. Nu vil Det Norske Selskap reise ham et større og værdig mindesmerke i Madison, hvor han samlet det regiment som skapte os et ærefullt historiebilde. Det vil ogsaa skjænke en kopi til hans fødebygd i Norge. Paa den amerikanske nasjonaldag neste aar — der ogsaa blir hundreedaarsdagen for det første norske emigrantskips avreise fra Norge — vil begge disse statuer bli avslørt, hvis alt gaar efter det program som selskapet har bestemt. Og der er al grund til at vente at dette program vil bli fulgt. Det er overlatt til vor antagelig mest fremragende norsk-amerikanske billedhugger, Paul Fjelde, at utføre arbeidet. De tegninger han har levert, har vakt bifald og beundring hos alle som har set dem. Inksamlingen er der al utsigt til at faa avslutte i en nær fremtid, da interessen nu synes at være vakt paa alle hold. — Det Norske Selskap fortjener at det arbeide som staaar igjen blir gjort lettere ved villig bistand fra interesserte.

Paa olsokdagen feiredes 900-aarsfesten for den norske kirkes grunnleggelse av Olav den hellige med en stor



**THERE IS NO
SUBSTITUTE
FOR
GOOD COFFEE
ASK FOR
HOLSTAD'S**

SIVERTSEN CLINIC

Opposite Fairview & St. Mary Hospitals
6th St. and 24th Ave. S., Minneapolis

Phone Geneva 2367

IVAR SIVERTSEN, M. D.
ANDERW SIVERTSEN, M. D.
OTTO F. SCHLUSSLER, M. D.
MATHIAS SUNDT, M. D.
RUDOLPH C. LOGEFEIL, M. D.
RICHARD L. DORGE, M. D.
A. W. DAHLSTROM, M. D.
M. P. BAKEN, M. D.
J. A. SIVERTSEN, Business Manager

DR. N. H. SCHELDROP

Kirurg

FAIRVIEW HOSPITAL . . . 8 til 1
KONTORTID 2 til 5
313-320 Syndicate Bldg., Minneapolis

DR. O. H. BAKKE

Physician & Surgeon
408 Syndicate Bldg., 519 Nicollet Ave.
Hours 2 to 5

Other Hours by Appointment
MINNEAPOLIS, MINN.

CARL M. ROAN, M. D.

Løge og kirurg

Konsultationstid: 1.30—4.30 efterm.
801-803 Masonic Temple, Minneapolis
Ingen timer paa søndag

N. L. ENGER

BOTH PHONES

Undertaker & Embalmer

(Licensed Embalmer)

412 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

høitidelighet paa Mosterøy. Veiret var straalende og gjorde sit til at festen blev i alle dele mindeværdig. 9,000 mennesker med kong Haakon i spidsen var møtt frem. Høitideligheten begyndte med avsløringen av et stort stenkors paa Vetahaugen. Folkeskolebestyrer Eskeland forestod avsløringen og holdt talen. Der holdtes herefter en stor gudstjeneste i Mosters gamle kirke, hvor biskop Hognestad forrettet. Kongen mænte folket til fædrelandskjærlighet og samarbeide, hvorefter provst Gun-

narsen talte om den gamle Moster kirke. Der var likeledes taler av professor Taranger, som hadde valgt den norske folkekirke som emne, og av professor Kolsrud, som talte om kong Olavs kristenret. — I mindeestevnet deltok bl. a. professor M. O. Wee, som hilste fra den norske kirkes datterkirke i Amerika, og hr. A. C. Anderson, medlem av kirkeraadet i Den Norsk Lutherske Kirke i Amerika.

Nelsonbautaens avsløring. — Om den høitidelige avsløring av avdøde Forenede Staters senator Knute Nelsons bauta i Evanger, Norge, berettes: Trods veiret, som var under al kritik, var der kommet en masse tilreisende til Evanger. Det var mest utflyttede evangerbygdinge som vilde være med paa at ære sin avdøde sambygding. Klokken 12 samledes man om bautaen, hvor formanden i Evanger ungdomslag, Knud O. Mestad, gav ordet til folkehøiskolebestyrer Lars Eskeland, som i avslørings-talen i korte træk gjennomgik Knute Nelsons liv, helt fra han som fattig gut gikk omkring paa Evanger indtil han i 1923 døde som en av Amerikas mest ansete og agtede mænd. Saa kom det høitidelige øieblik, da den store bauta blev avslørt, paa hvis ene side det norske flag og paa den anden side det amerikanske vaier. Efter avsløringen tegnet den amerikanske minister Swenson i en udmerket tale et vakkert billede av Knute Nelsons liv og virke og hans straalende karriere. Han takket Evanger for at den ikke hadde glemt denne gjæve søn. Mennesker som Knute Nelson har en opløftende og forædlende indflydelse. Han var en sagaskikkelse, og det hadde været av stor betydning for amerikanerne at de har hat en saadan fører. Maatte hans navn straalet som et lysende minde og manende forbillede for alle tider. Formanden for ungdomslaget leverte derefter bautaen til Evanger kommune, paa hvis vegne ordfører Mugaas frembar kommunens tak, ikke bare til ungdomslaget, men til alle dem som paa forskjellig maate hadde bidrat til at reise denne bauta. Til slut blev der oplæst en del telegrammer, deriblandt fra Vosselaget i Amerika. I pausene var der unison sang og musik. Senere holdtes festmiddag i ungdomslokalet. Om aftenen holdtes folkefest med forskjellig underholdning. Den hele høitidelighet var præget av dyp ærbødighet og agtelse for Knute Nelsons minde.

Blandt fremragende nordmænd er der vist ikke mange som nærer en varmere interesse for det norsk folk i Amerika end forfatteren Johan Bojer. For bedre

at kunne samle sine indtryk paa nært hold foretok han for et aar siden en rundreise gjennom de nordamerikanske byer og bygder hvor nordmænd er sterkest repræsenteret. Han gav sig god tid, og hans reise strakte sig fra hav til hav. Men det gladelige er at efter han har gjort sine iagttagelser av sine landsmænds forhold i Amerika, deres liv og færd, og saaledes paa en maate lært dem bedre at kjende, saa er hans interesse for dem øket istedet for at være avkjølet. Siden hans hjemkomst til Norge har han gjennom artikler, intervjuer og foredrag skildret nordmændene i Amerika med en forstaaelse som er baaret av varm sympati. Forleden stanset han i Lillehammer. — "Hvad synes De om direktør Sandviks plan om at forære de utvandrede nordmænd et norsk museum 'over i Amerika?' spør "Gudbrandsdølen". "Det er en storartet plan. Alt som kan gjøres for at vi her hjemme viser de utvandrede nordmænd sympati, bør vi gjøre. De utvandrede nordmænd mangler ikke nationalfølelse, men de mangler synlige tegn fra Norge paa at vi her hjemme sætter tilbørlig pris paa deres nationalaand. Nordmændene over i Amerika fører en sterk kamp for at holde liv i sit sprøg og at bevare sit racesprøg i dette uhyre land, hvor saa mange slags nationaliteter er samlet. Sproget gaar det vel ikke saa let med, da særlig i byene, emigrantene maa bruke Amerikas sprøg. Alt som her hjemme fra kan ydes dem av forstaaelse, vil hjelpe i deres kamp for at bevare det nationale særpræg. Der er fra de utvandrede nordmænds side vist hjemlandet mer forstaaelse end det herfra er vist dem. Mange av de norske mænd og kvinder over i Amerika føler sig saaret fordi vi her i Norge ikke sætter tilbørlig pris paa — vi kan si deres hjemve. Naar man tenker paa at næsten to millioner av norsk avstamning er bosat i Amerika, saa forstaar vi hvilken magt det utflyttede Norge er. Det gjælder om at faa samlet denne magt. Direktør Sandviks tanke er stor. Og den skulde være ganske let at realisere dersom det kan bli det fornødne samhold og samarbeide. Men la tanken bli realisert hurtig. Til næste sommer bør spørsmålet være bragt i havn."

Alle norsk-amerikanere som føler sig som barn av gamle mor Norge vil synes at dette var vakkert talt av Johan Bojer. Det kan ogsaa i samme forbindelse meddeles at han har vist sin interesse for landsmænd i Amerika ved at sende en prægtig fortælling for dette aars *Jul i Vesterheimen*. Som vi forstaar, er det første kapitel av den nye bok som han har arbeidet med det sidste aar.

The VALDRES BOOK

*A Manual of the
Valdris Samband*

By ANDREW A. VEBLEN

In the preface the author, who has been president of the Valdris Samband since its organization until 1920, states that instead of limiting the reading of the book to those who would have enjoyed to have it offered to them in the language of the fathers, he has written it in a language which forms our national medium of expression, so as to make it accessible to all of the Valdrises as well as to the general public.

"The Valdris Book" is commended to the appreciative attention of Valdrises everywhere, and to the large number who are their friends.

Published at Minneapolis, 1920, by the author. 303 pages and a map of Norway and Valdris. 31 illustrations.

Bound in cloth.

Price, \$1.25.

Augsburg Publishing House

425-429 Fourth St. So.
Minneapolis, Minnesota

In Memoriam

De gamle gutter

De stuper ved veikanten en for en,
de gamle gutter.
Fotsaar og slitne de mødige ben
marschen slutter.

Vi, som end i geledet gaar,
ser os tilbake.
Et vemodsfult blik de faldne faar,
mens frem vi drage.

Og som vi ustanselig stiger frem,
nye rekrutter
paa marschen imot det fjerne hjem
sig til os slutter.

Vi savner saa saart den gamle flok
av prøvede kammerater,
som under marsch over sten og stok
kortet os veiens dravater.

Vi mere ei hører den kjendte røst
i sang og i tale,
som ga os med og som ga os trøst
paa marsch over berg og dale.

Ustanselig frem vi skridter ud
mot maalet det fjerne.
Kanhænde snart der kommer bud:
Nu slukkes din livsens stjerne.

Nuvel, om ved veien jeg segner ned,
jeg som de gamle gutter —
Gud give et blik med sin signende fred
mine bristende øine omslutter.

JOHANNES BOTHNE.

K. K. Hovi, en av de gamle nybygere i Door County, Wis., døde den 26de mai 1924. Han var født i Valdres 1851. I 1879 blev han gift med Sigrid Haari og kom med hende til Amerika i 1880. Han efterlater hustru og 6 barn. Mr. Hovi hadde en tung livsvei, idet han var syk i 30 aar. Men han hadde et godt hjem, kjærlig pleie — og klaget aldrig.

Ole G. Docken døde den 15de mai 1921 paa et hospital i Madison, Wis., dagen efter en operation. Han var født i Vermont, Dane Co., Wis., den 19de januar 1855 av foreldrene Gulbrand og Olang Docken, som kom til Amerika 1851 fra S. Aurdal, Valdres. Efter sin konfirmation ved past. J. N. Fjeld, gik han en vinter paa høiskole i Mazomanie sammen med sit søskendebarn, avdøde past. C. A. Flaten. Senere fortsatte han sin skolegang ved Synodens akademi i Madison, Wis. I 12 aar holdt avdøde engelsk folkeskole samt norsk religions-skole, det meste av tiden i Lisbon menighet, Ill., past. P. A. Rasmussens kald. Derefter overtok han sammen med sin ældre bror farsfarmen. Samtidig innehadde han flere tilhøshverv. I 1913 blev Docken gift med Miss Alma Hannevold fra Black Earth, og bodde der siden. — Den 18de mai blev han begravet fra Black Earth gravlund. Han efterlater sig enke, to søskende, en bror, A. G. Docken, Mt. Horeb, Wis., og en søster, Mrs. Simon Lee, Orland, Calif.

DEN NORSKE AMERIKALINJE

VED KJØB AV BILLET

Til eller fra Norge

HUSK

“STAVANGERFJORD”

OG

“BERGENSFJORD”

der seiler direkte mellem New York—Bergen, Stavanger, Kristiansand og Kristiania. God forbindelse med alle andre steder. (Fra Bergen til Kristiania kan passagerene vælge enten de vil reise med baaten og se den storslagne norske kyst, eller reise frit med Bergensbanen.)

Veksler paa Norge til laveste kurs.

HOBE & CO., G. N. W. A.

319 2nd Ave. S.

Minneapolis.

We design
and create

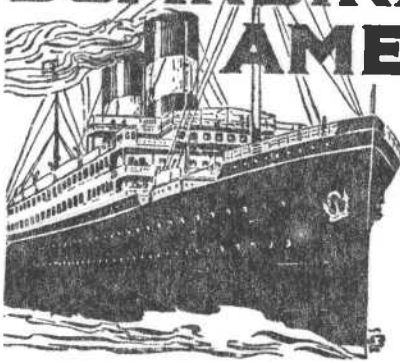
booklets
folders
catalogs
posters etc.

BE
CO

Printing plates
of known quality

**Babcock Engraving
Company**
720 SOUTH 4TH ST. MINNEAPOLIS

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE



Direct to NORWAY

Four Fast, Modern Twin-Screw
Passenger Steamers

"Oscar II"

"Frederik VIII"

"Hellig Olav"

"United States"

Royal Scandinavian and United States
Mail Service

MORE THAN FORTY YEARS' EXPERIENCE

in meeting passengers' every requirement. Travelers are assured that their comfort and enjoyment is a matter of personal concern to the agents and officers of the Line. Special Features: Moving pictures and lantern slides, all classes, Photographers' dark room, Wireless telegraph service day and night. An interesting magazine, the "Radio Press," is published on board. Daily concerts of ship's orchestra. The choicest foods, prepared by skilled chefs, afford a cuisine and a culinary service unexcelled anywhere.

For reservations and other information address

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE

123 South Third Street

Minneapolis, Minnesota

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY

WHITE STAR LINE
WHITE STAR-DOMINION LINE
RED STAR LINE
AMERICAN LINE
ATLANTIC TRANSPORT LINE
LEYLAND LINE
PANAMA PACIFIC LINE

The Largest Shipping Company in the World

Number of steamers, 115, of an aggregate register tonnage
of 1,179,218
Tonnage building 42,800

A few of the steamers in the transatlantic passenger traffic are:

Majeestic	56,351 Tons	Lappland	18,694 Tons
Olympic	46,439 Tons	Arabic	17,324 Tons
Homeric (New)	34,456 Tons	Pittsburgh	16,500 Tons
Adriatic	24,541 Tons	Doric	16,500 Tons
Baltic	23,884 Tons	Regina	16,300 Tons
Cedric	21,073 Tons	Megantic	14,878 Tons
Cellie	21,026 Tons	Canopic	12,208 Tons
Belgenland (New)	27,200 Tons	Minnewaska (New)	21,400 Tons
Minnekahda (New)	17,200 Tons	Minnetonka (New)	21,998 Tons

For travel information of any kind call at the Company's office

O. E. BRECKE,
MANAGER N. W. OFFICE

119 and 121 So. Third Street

Minneapolis, Minn.

Your Satisfaction
Is Our Success

The Paper Supply Co.
WHOLESALE PAPER DEALERS

Complete Lines

240-246 6th Ave. S.

Minneapolis, Minn.



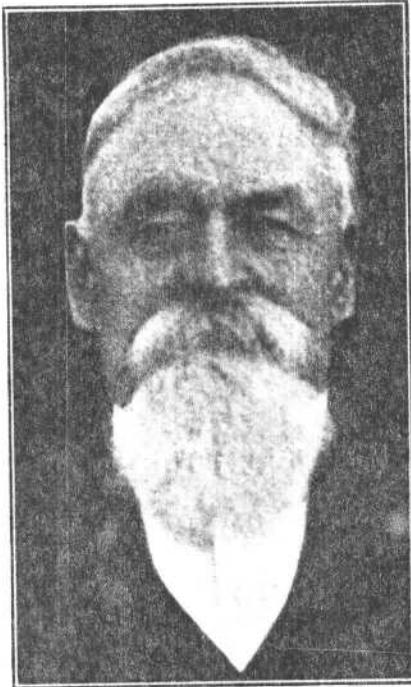
Ole C. Soine

Ole C. Soine døde den 13de mars 1924. Han var veteran fra borgerkrigen og en av de mest høiagtede valdrespionerer i Amerika. Han var født i Vang Valdres, den 8de september 1844, og sammen med sine foreldre og fem søskende utvandret han til Amerika i 1853. Først bodde han i Michigan, hvor begge foreldre døde det første aar de var i Amerika. Som ni aars gammel gutt blev han overlatt til sine søskende i et fremmed land. I 1857 flyttet de til Dane county, Wis., hvor han bodde i tre aar. Saa bar det vestover til Iowa, hvor han bodde fra 1860 til 1862. Saa flyttet han til Goodhue county, Minn., men hvert aar samme aar som soldat og tok del i borgerkrigen til dens slutning.

Den 15de januar 1860 blev han gift med Gjertrud P. Elton. I dette egteskap hadde han 8 barn, hvorav følgende 6 lever: Mrs. Ed. Brekke, Dennison, Minn.; Torger Soine, Williston, N. D.; Christ Soine, Faribault, Minn.; Mrs. T. S. Strand, Sacred Heart, Minn.; Sever Soine, Minot, N. D. Hans første hustru døde i 1884, og i 1886 blev han gift med Sigrid Haugen. I dette egteskap hadde han fire barn, hvorav følgende to lever: Mrs. I. H. Ellingboe, Maynard, Minn., og Martin Soine, Maynard, Minn. I Renville county var han en av pionerene, og der bodde han til sin død. Han var æstet og avholdt av alle som kjendte ham.

Mrs. Guri Haugen døde nylig i sit hjem nær Decorah, Iowa. Hun blev født i Vang i Valdres den 27de januar 1837. Hun kom med sine foreldre, Knut og Kari Estrem, til Amerika i 1851. De bosatte sig i Winnishiek county, Iowa, hvor hun senere blev gift med Endre G. Haugen. Hendes mand døde i 1904, og av deres syv barn er der fire som overlever hende.

Sven Heskin, en av de mest bekjendte valdreser i Amerika, døde sidste foraar i sit hjem i Portland, Oregon. Han var født den 28de september 1854 i Etne-dalen i Valdres og kom til Amerika i 1866. I en del aar bodde han i Fillmore county, Minn., og siden i Traill county, North Dakota, hvor han var farmer. I 1897 var han medlem av North Dakotas legislatur, og han var en av de ledende mænd og indehadde flere tillidshverv inden den norsk lutherske frikirke.



Knut H. Klemesrud

Knut H. Klemesrud, en av de aller ældste valdrespionerer i Amerika, døde den 21de mai 1924. Han var født i Hedalen i Valdres den 20de oktober 1834, og den 11te oktober 1858 blev han gift med Liv Grøyv i Hedalen. Det unge ektepar hadde hørt meget om eventyrlandet Amerika, "anledningenes land", og besluttet at utvandre. De kom til Amerika i 1866 og bosatte sig foreløbig i Dane county, Wis. Senere flyttet de til Mitchell county, Ia., hvor de kjøpte land og bygget sig et vakkert hjem, og der bodde han til sin død. Hans hustru døde den 2den januar 1916. De hadde i sit ekteskap 8 barn, hvorav følgende lever: Mrs. C. J. Carlson, Harold, Herman og Sivert Klemesrud, som alle bor rundt det gamle homestead i Iowa, samt Martin Klemesrud, som bor i Grand Forks, N. Dak. Der er ogsaa 27 barnebarn og 3 barnebarns barn. Gamle Klemesrud var en av de mest interesserte i "Valdresgaven" for en del aar siden, og hvor gammel amerikaner han var, saa hadde han fremdeles sine hjertegjeter i Norge. Foruten at være farmer arbeidet han som snekker og bygmester og nød god helbred indtil sidste aar han levde. Den gamle pioner blev under stor deltagelse stedt til hvile paa Rock Creek menighets vakre gravlund.

Mrs. Helge Peterson Sølland, hvis pikenavn var Elsie Anderson, døde den 26de mars 1924 nær Scaryville, Iowa. Hun var født i Hedalen, Valdres, den 2den mars 1853. Kom til Dodgeville, Wis., 1856. Den 12te jan. 1869 blev hun egtevidd til Helge Peterson Sølland. De bodde et aar i Chickasaw county, Iowa, og siden i Freeborn county, Minn., hvor de bodde til 1895, da de kom til Logan township, Iowa, hvor de siden har bodd og hvor hun nu døde og blev begravet. — Foruten sin mand efterlater hun sig elleve barn, fem sønner og seks døtre. Hun hadde 36 barnebarn og 5 barnebarns barn. Fire av hendes søskende overlever hende. Helge og Mrs. Sølland hadde nu været gift i 55 aar.

Lutheran Brotherhood

SUMMARY OF GROWTH

Year	Insurance in Force	Assets	Surplus	Int. Earned
1918	\$ 676,500.00	\$ 6,735.09	\$ 1,331.47	\$ 68.96
1919	1,115,000.00	19,830.45	5,396.84	356.94
1920	2,193,500.00	47,551.06	16,095.95	1,522.17
1921	3,123,947.00	96,302.24	26,417.64	3,608.30
1922	3,676,500.00	162,335.75	46,600.02	6,652.96
1923	4,112,500.00	237,789.34	61,282.75	10,779.18

Note the following facts: Our present surplus is \$61,282.75. Our interest earnings have paid our death claims. For every \$100.00 of reserve liability we have \$135.72. In 1923 we paid our policyholders more than \$6,000.00 in the shape of dividends or refunds.

For particulars write to

LUTHERAN BROTHERHOOD
938 Security Building Minneapolis, Minn.

ET PRAGTVERK

VALDRES

900-AARSSKRIFT 1923

Indhold: Valdres — Valdres i hedensk tid — Kirkene i Valdres: 1. Middelalderen, 2. Den etterreformatoriske tid — Folkekarakteren i Valdres — Næringslivet i Valdres — Kommunikasjoner i Valdres — Daa Valdres vart kristna — St. Olavs kyrkja i Valdres — St. Olav Seigner — Litt om Hans Nielsen Hauges virksomhet — Litt om de ville planter i Valdres — "Skulen sitt maal" i Valdres — Valdresmaalet — For norskdom — Valdres og musiken — Sogelaget — Litt um gamal klæbunad i Valdres — Valdresbunaden — Juvkamskrinet — Folkedigting — Fremskutte valdreser i Amerika — Vore pionerer — "Valdris Samband" — Valdreser.

Med en mængde interessante billeder og portrætter.

485 sider. Trykt paa fint papir. I pragtbind \$3.00.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425-429 South Fourth Street,
MINNEAPOLIS, MINNESOTA

Harold S. Fremgord

CLOTHING AND GENTS FURNISHING
TAILORING



411 Cedar Avenue

Minneapolis, Minn.



Dr. Biornstad's

831 Second
Ave. South.

Clinic

Atlantic
3587

Minneapolis, Minnesota.

De indbydes venligst til at bese den bedst utstyrte klinik i Nordvesten. Utstyret koster en hel formue. Tyve aars stadig fremgang bak denne pioner-institution. Enhver behandling som lægevidenskapen kjender til kan erholdes her uten at reise til kostbare vandkurkilder langt borte fra hjemmet. Vi behandler specielt kroniske, haardnakkede sygdommer som har varet i mange aar uten at der er opnaadd heldige resultater ved hjelp av de gamle metoder. Nerveonder, reumatisme, dyspepsia og forstoppelse, høit blodtryk, sukkersyke, hudsygdommer, lungesygdommer, katar, blære- og nyreonder behandles med bad av alle slags, elektricitet i tyve forskjellige former, "lyskur", deriblandt alpesollys, svensk sykegymnastik, videnskabelig massage, X-straalene, *The Human Bake Oven*, indaanding av ozon, "hvilekur", diæt og alle Battle Creek metoder. Et besøk til denne vidunderlige Minneapolis-anstalt vil interessere enhver, syk eller frisk. Vi kan henvise til ledende læger og tilfredse patienter alle vegne. Hvis De ikke kan komme personlig, saa skriv til G. Biornstad, M. D., beskriv sygdommen og forlang fri, belærende bok med fullstændige oplysninger. Konsultation frit.

831 Second Avenue S., Minneapolis, Minn.

Arne Løchen:

J. S. Welhaven Liv og Skrifter

INDHOLD:

Slægten.
Barndom og skolegang.
De første studenteraar.
Livet i studentersamfundet.
Den unge kritiker.
Trængsels-aar.
Norges dæmring.
Første digtsamling udkommer. —
Hjemmet. Reiser.
Polemisk digtning.
Welhaven og det selskabelige liv i
Kristiania.

Ida Kjerulf.
Romantik og skandinavisme.
Naturesans, æsthetik og livsopfatning.
Welhaven som universitetslærer.
De sidste aar.

Et overmaade interessant verk om den store norske lyriker. 587 sider. I omslag.

Pris \$2.25.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425-429 South Fourth Street

Minneapolis, Minn.

Bertha Remmen døde i sit hjem nær Decorah, Iowa, den 21de mai 1924. Hun var født i Amerika den 25de septembe 1872, men hendes forældre, som døde for nogen aar siden, indvandret fra Vang i Valdres og hørte til de gamle valdrespionerer i Iowa. Bertha Remmen var særlig interessert i helningsmissionen og testamenterte \$2,000 av sin formue til forskjellige missioner. Hun bad ogsaa om at man ikke skulde kjøpe blomster for hendes begravelse, men istedet sende pengene til bedningemissionens kasserer.

Mrs. Gunhild Marie Brenden, Portland, N. Dak., døde den 7de juli og blev under stor deltagelse begravet den 10de. Mrs. Brenden efterlater egtefælle John Brenden, tre barn og tre søskende. Hun blev født den 24de juni 1876. Hun var yngste datter av Henrik N. Heskiri og hustru Inger, født Espelien.

Ole H. Weflen blev rammet av slag og døde den 12te mars 1924. Han var født i Vang, Valdres, den 28de decembe 1844. Han kom til Amerika i 1860 og bosatte sig efter en tid i Swift county, Minnesota. Han blev gift i 1873 med Ragnhild Stengrensen, som døde i 1890. I 1893 indgik han i egteskap med Anna Pederson, som overlever ham. Mange barn fra begge egteskaper overlever ham ogsaa. Ole Weflen var en dygtig mand og en av de mest aktive medlemmer av Vestre Norway Lake menighet.

Miss Marit Hømanberg døde i Sioux Falls, S. D., efter en operation for blindtarmbetændelse den 30te juni 1924. Hun var ikke fuldt 26 aar gammel og kom fra Nord Aurdal til Amerika i 1921, sammen med to ældre søstre og en bror som hadde været paa besøk i sin heimbygd i Valdres. Hendes forældre, Erik og Berit Hømanberg, samt tre søstre og en bror bor fremdeles i Norge. Tre søstre og fire brødre er her i Amerika.

Mrs. Tollef A. Jarstad døde 8de mars 1924. Hun var født i Valdres den 4de januar 1854 og var datter av "gamle møllaren" Christian Olsen ved Fosheim. I 1877 blev hun gift med Tollef Jarstad, og de utvandret samme aar til Amerika. Først bodde de i Decorah, Iowa, men flyttet senere til Goodhue county, Minn., hvor de bygget og ryddet en vakker farm og hvor hun bodde til sin død. Hendes mand, fem barn og et barnebarn overlever hende.

Arne T. Ørderdalen døde 30te mars 1924. Han var født i Nord Aurdal den 9de august 1842 og kom til Amerika i 1868. I 1887 bosatte han sig paa 200 acres land i Wisconsin, og der ryddet og bygget han sig et hjem som han eide til sin død. Arne var en sterk mand og var altid rask og rørig indtil sidste aar, da han fik et let slagtilfælde, som han ikke overvandt. Han blev gift i 1871 med Ragnhild Larsen, som overlever ham. Av syv barn er der bare tre som lever.

Geo. Oyloe, søn av Ole Oyloe nær Decorah, Iowa, døde den 22de juli skilsteden paa U. S. Veteran Hospital i St. Paul av blodforgiftning som følge av en forutgaende operation.

Mrs. Alfred Halvorsen, Spring Grove, Minn., døde den 20de mai 1924. Hendes pikenavn var Johanne Lommen, og hun var født paa den gamle Lommen farm i nærheten av Spring Grove den 10de februar 1881. I 1905 blev hun gift med Alfred Halvorsen og tilbragte saaledes hele sit liv i samme nabolag, som er et av de norske strøk i Amerika. Hennes mand, fire barn, tre brødre og to søstre overlever hende.

Miss Bertha Høverstad døde paaske-aften, 19de april 1924, efter en operation for kræft. Hun var en begavet kvinde, og utførte et stort livsarbeide uten minste trang til at glimre. Avdøde var født i Goodhue County, Minn., den 29de juni 1858 av forældrene Andrew og Ingeborg Høverstad, som begge var indvandret fra Valdres. I barnearene besøkte hun folkeskolen samt den norske religionsskole som avholdtes nogen uker hver vaar efter at folkeskolen var avsluttet. Som ung pike gjennomgik hun derefter S. Olaf School (nu St. Olaf College), hvorfra hun graduerte. Derefter gjennomgik hun statens normalskole i Mankato, hvorfra hun ogsaa graduerte. Hun var da utdannet som lærerinde og tilbragte nogen faa aar i den gjerning. Men hendes kundskapsstrang var ikke dermed tilfredsstillt. Universitetsutdannelse ønsket hun, og saa drog hun til statens universitet, hvor hun opholdt sig indtil hun uteksaminertes med graden bachelor of literature. Men selv med denne hæderlige universitets-eksamen var ikke hendes granskende aand tilfredsstillt. Vi finder hende nogen faa aar senere ved Cornell universitet, New York, hvor hun ved avgangseksamen blev tildelt graden master of arts. Paa det nærmeste hadde hun ogsaa fuldført studiet for graden doctor of philosophy. I virkeligheten var der bare en muntlig eksamen som manglet, da hun paa grund av svækket hellred blev nødt til at avslutte sit studium. Bertha Høverstad, stille og bramfri, var en av de aller lærdeste kvinder av valdresæt i Amerika. Og hun vidde sit liv, sin lærdom og sine evner til at gjøre godt for andre. Da hun for nogen aar siden avsluttet sit skolearbeide, hadde hun i flere aar været lærerinde og preceptress ved Lutheran Academy i Parkland, Wash. Hun reiste da hjem for at pleie en syk søster og sin gamle mor. Søsteren døde efter et længere sykeleie, men hendes gamle mor, nu over 90 aar, overlever hende. Hun overlever ogsaa av en bror, den høit agtede professor T. A. Høverstad i St. Paul, Minn., samt en søster, Mrs. K. B. Norsving i Fullerton, Cal., som er et andet ærefuldt skudd av den egte valdrestype i Amerika. Mrs. Norsving fungerer for nærværende som formand i byggekomiteen for den store norske kirke som opføres i Los Angeles, California.

Paper

'NUFF SAID!

MINNEAPOLIS PAPER CO.

"Paper Headquarters of the Northwest"

MINNEAPOLIS

A. E. DALE

High Grade Auto Painting

1204 EAST LAKE STREET

MINNEAPOLIS, MINN.

Tops Recovered

Body Repairing

Upholstering

Seat Covers

HEYMANN BLOCH & CO. SUNDHETSSALT

8 oz. flasker 65c, 4 oz. flasker 35c portofrit.

TOB. U. BRORTHENS MEDICINTRAN. ½ pt. og 1 pt. flasker.

OSTELØPE, brukes for ostelavning. Se bruksanvisningen paa flasken.
4 oz. flasker 25c portofrit.

SMOKINE. Brukes istedenfor røkning av skinke, kjøtt og fisk. ¼ gal. flasker.

WHALE AMBER. Gjør sko og andet læder vandtæt og preserverer.
2½ oz. can 15c, 1 lb. can 50c portofrit.

ALFRED ANDRESEN

DRUG & CHEMICAL COMPANY

A. A. HALL, *Manager*
MOUND, MINNESOTA

MUSIKHEFTER FRA NORGE

LETTE SANGER FOR BLANDET KOR

Samlet og utgit av A. M. Hanche

SANGTONER. 2det hefte. Indeholder: "Herlige eden," fra engelsk, solo og kor arr. av Peter Lindemann. — "Jesusnavnet," Peter Lindemann, tekst av Lina Sandell. — "Bien," av A. E. Volla. — "Serenade," av Kjerulf — "Skivise," av Peter Lindemann, tekst av H. K. Busland. Pris 15 cents.

SANGTONER. 3dje hefte. Indeholder: "Olav Trygvesøn," av Chr. Haslerud, tekst av Bjørnson. — "Jesu kjær," av Davids salme 121. — "Jesu, du vor forløser." — "Palæstina." — "Skiftende skygger," av sogneprest P. V. Skaar. — "En liten vise," av Egil Wist. Pris 15 cents.

SANGTONER. 4de hefte. Indeholder: "Pinsehymne," av Erik Hoff. — "Bønnen," av A. M. Hanche. — "Naglet til et kors paa jorden," av Nanini (1560). Pris 15 cents.

SANGERHILSEN. 4de hefte. Indeholder: "Morgenglans av evighet" (Freylinghausen 1704). For solo, bl. kor og damekor, og "Nu rinder solen op," koral fra Zincks koralbok (1801). Begge sanger arrangert av F. Melius Christensen. Pris 25 cents.

SANGTONER. 5te-hefte. Indeholder: "Kom som paa morgenens vinger," av James McGranahan. — "Lovsang," av Beethoven. — "Eidsvold," av Johan Gregor. Pris 15 cents.

SANGTONER. 6te hefte. Indeholder: "Jubelaaret". — "Vaagn op, vaagn op," solo og kor av Ahnfeldt. — "Der er lyst i dødsdalen," solo og kor av Erik Hoff. Pris 15 cents.

SANGTONER. 7de hefte. Indeholder: "I fremmed land" (melodi: "Paa solen jeg ser"), solo og kor av Ole Bull. — "Nærmere dig min Gud." — "Aftenklokken," av F. A. Reisiger. — "Halleluja," av J. Knecht. Pris 15 cents.

SANGTONER. 8de hefte. Indeholder: "Bøn i stormen," av J. Diirner. — "Stille," solo og kor av O. Hvalbye. — "Foran sydens kloster," blandet kor og damekor, av Chr. Haslerud. Pris 15 cents.

SANGTONER. 9de hefte. Indeholder: "Den døende kristen," arr. av Erik Hoff. — "Vor Gud han er saa fast en borg." Pris 15 cents.

SANGTONER. 10de hefte. Indeholder: "Bøn," av C. M. v. Weber, arr. av J. Haarklou. — "Lovsang," av J. E. Gille. — "Møllargutten," av C. Haslerud. Pris 15 cents.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425-429 S. Fourth Street - - - Minneapolis, Minn.

Bøker av avdøde redaktør J. B. Wist

DEN NORSK-AMERIKANSKE PRESSES HISTORIE

Indhold: Pressen til borgerkrigens slutning. Av Carl Hansen. Pressen efter borgerkrigen. Av Johs. B. Wist. Oversigt over den norsk lutherske kirkes historie i Amerika. Av Th. Eggen. De norsk-amerikanske skoler. Av M. K. Bleken. Det norske foreningsliv i Amerika. Av Carl Hansen. Norsk-amerikansk skjønlitteratur. Av Waldemar Ager. Nordmænd i det offentlige og politiske liv. Av Juul Dieserud. Nordiske studier ved amerikanske universiteter. Av Gisle Bothne. — En mængde udmerkede portrætter forholder bokens værdi, likesom det fine papir den er trykt paa, det elegante bind den er indbundet i, gjør den til en rigtig pragt-utgave.

Nedsat pris 75 cents (før \$2.00)

HJEMMET PAA PRÆRIEN

Jonas Olsens første aar i nybygget

Dette er den bok som med et slag gjorde forfatteren til den mest populære blandt skrivende folk. Det kulturbillede av norsk-amerikansk liv som er tegnet i denne fortælling, vil utvilsomt faa varig værd. Den burde eies i hvert eneste norsk-amerikansk hjem. 322 sider.

I stilig omslag \$1.25

JONASVILLE

Et kulturbillede

"Jonasville" er likesom "Hjemmet paa Prærien" en helt selvstendig fortælling. Den er den mest interessante av Arnljots noveller og den han har lagt mest arbeide paa.

Waldemar Ager skriver om denne bok: "Jonasville" er ikke blitt læst eftertænksomt nok av en hel del. Men der har vi allikevel en typisk norsk-amerikaner under utviklingsvilkaar som ikke forhold i Norge byr paa. Det er en skildring som engang maa finde vel til den litteratur som er bestemt til at leve naar saa meget av det andet er lagt i forglemmelsens grav." 325 sider.

I omslag \$1.25

REISEN TIL ROCHESTER

Uten sammenligning den morsomste bok som er skrevet paa norsk her i landet. I "Reisen til Rochester" slaar forfatteren sig rigtig løs, og man skal lete længe efter en mere fornøielig historie om en kjøretur end denne begivenhetsrike utflugt til Rochester. Vi har ingen forfatter saa opfindsom som Arnljot, heller ingen saa rammende vittig. Alt hvad han skrev i bokform, var vort eget, og han hadde ingen forbilleder.

Pris indbundet \$1.00

Augsburg Publishing House
425-429 South Fourth Street,